

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

FORMY NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE V ČR

Vedoucí práce: Mgr. Jana Šimečková

Autor práce: Jitka Kašpírková
Studijní obor: Sociálně charitativní práce
Forma studia: Prezenční
Ročník: III.

2008

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Praze dne 15. dubna 2008

Jitka Kašpírková

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janě Šimečkové za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	5
1 RODINA	6
1.1 Funkce rodiny	6
1.2 Poruchy rodiny	8
1.3 Poruchy rodičovství	9
2 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE	11
2.1 Přehled typů náhradní rodinné péče	14
2.2 Právní normy, které umožňují náhradní rodinnou péči	15
2.3 Kritéria pro umístění do náhradní rodinné péče ze strany dítěte.....	15
2.4 Kritéria pro výběr žadatelů o náhradní rodinnou péči	17
2.5 Desatero profesora Matějčka pro náhradní rodinnou péči	19
2.6 Období posuzování budoucích rodičů	20
3 OSVOJENÍ	23
3.1 Historie osvojení	24
3.2 Právní podmínky osvojení v minulosti na území Čech.....	25
3.3 Děti vhodné k osvojení	27
3.4 Osoba osvojitele	27
3.5 Typy osvojení	28
4 PĚSTOUNSKÁ PÉČE	30
4.1 Historie pěstounské péče	31
4.2 Typy pěstounské péče v minulosti.....	33
4.3 Typy pěstounské péče v současnosti	34
4.4 SOS dětské vesničky	34
4.5 Děti vhodné pro pěstounskou péči	35
4.6 Osoba pěstouna	35
4.7 Dávky pěstounské péče	36
ZÁVĚR	41
Seznam použitých zdrojů	42
Abstrakt	45
Abstract	46
Seznam příloh	47
Přílohy	48

ÚVOD

Rodina je pro zdravý vývoj dítěte velice důležitá, jelikož si v ní dítě rozvíjí svou osobnost. A to jak své tělesné, duševní tak i sociální stránky. V rodině si také osvojuje základní vzorce chování, návyky a dovednosti, které může nadále uplatňovat v budoucích vztazích.

Ne všechny děti ale mají to štěstí, že mohou vyrůstat ve fungující rodině. Některých dětí se rodiče vzdali, jiní se o ně z nějakého důvodu starat nemohou či nechťejí. Děti jsou poté umístovány do zařízení náhradní rodinné péče, v lepším případě přichází na řadu náhradní rodinná péče.

Ve své bakalářské práci bych chtěla nastínit alespoň něco málo o fungování náhradní rodinné péče v České republice.

V první kapitole mé práce se zabývám rodinou, jejími funkcemi a poruchami.

Druhá část je zaměřena na problematiku náhradní rodinné péče. Uvádím zde přehled typů náhradní rodinné péče, právní normy, které ji umožňují, a také důvody, proč je dítě nejčastěji umístováno do náhradní rodinné péče.

Ve třetí části jsem se zaměřila na problematiku osvojení. Popisuji zde historii osvojení a za jakých podmínek bylo možné adoptovat dítě dříve. V této kapitole jsem rozepsala formy osvojení a shrnula jsem zde i osobu osvojitele.

Čtvrtá kapitola je o další formě náhradní rodinné péče a tou je pěstounská péče. Zde se také nejdříve zabývám historií a typy pěstounské péče v minulosti. Zařadila jsem tam také i typy pěstounské péče v současnosti. Doplnila jsem to i SOS dětskými vesničkami. Charakterizuji zde i osobu pěstouna a dítěte vhodného pro pěstounskou péči. Do této kapitoly jsem zařadila i něco málo o dávkách pro rodiny s dětmi v pěstounské péči, jelikož si myslím, že je dobré mít o takovýchto věcech přehled.

Ve své práci se snažím přiblížit osvojení a pěstounskou péči i pomocí tabulek, ve kterých uvádím přehledy, které se týkají náhradní rodinné péče jak v celé České republice, tak i v hlavním městě.

1 RODINA

S rodinou jako pojmem se můžeme setkat v mnoha společenských vědách, a proto existuje také velké množství jejích definic. Rodinu charakterizujeme z jejího postavení ve společenském systému, jejích vazeb, sociálních funkcí a základních sociálních procesů, jež v ní probíhají.¹

„Jedna z nejjednodušších definic popisuje rodinu jako malou skupinu osob, které jsou navzájem spojeny manželskými, příbuzenskými nebo jinými obdobnými vztahy a zvláště společným způsobem života. Ačkoli právní řád České republiky neobsahuje legální definici rodiny, lze konstatovat, že za rodinu považuje především společenství založené manželstvím. Této formě rodinného soužití potom věnuje zvláštní pozornost a poskytuje jí ochranu.“²

Další definice definuje rodinu jako „malou primární společenskou skupinu, založenou na svazku muže a ženy, na pokrevním vztahu rodičů a dětí či vztahu jej substituujícím (osvojení), na společné domácnosti, jejíž členové plní společensky určené a uznané role vyplývající ze soužití, a na souhrnu funkcí, jež podmiňují existenci tohoto společenství a dávají mu vlastní význam ve vztahu k jedincům i k celé společnosti.“³

1.1 Funkce rodiny

- **Biologicko-reprodukční funkce rodiny**

Má zajistit díky početí a narození dítěte udržení života a pokračování v rodu. Je označována i jako sexuální funkce, kdy odděluje sexuální aktivity jak pro potěšení, tak pro rozmnožování. Tato funkce se uplatňuje i mimo rodinu, ale

¹ Srov. LOVASOVÁ, L. Rodinné vztahy. In. *Sborník studií - Děti a jejich problémy*. Praha : Sdružení Linka Bezpečí, 2005.

² tamtéž, str. 15

³ DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie – Vybrané kapitoly*. Praha : Grada Publishing, spol. s r. o., 1999, str. 91.

hlavně v ní dochází k naplnění jejího smyslu. Nejde jen o to dítě porodit, ale připravit mu bezpečný domov a vhodné prostředí k jeho růstu.⁴

- **Ekonomicko-zabezpečovací funkce rodiny**

Tato funkce se v rodině nesoustředí jen na dítě, nýbrž na všechny její členy. Dříve byl kladen důraz na její výrobní složku, nyní je rodina spotřební jednotka závislá na výrobě. I současná rodina si neustále připomíná prvky výroby, řadíme tam niterní činnosti rodiny zajišťující hmotné zabezpečení (úklid, příprava stravy, domácí činnosti). Zabezpečovací funkce se netýká pouze materiálních věcí, ale zabývá se i sociálními, duševními a duchovními záležitostmi. Má zabezpečit členům rodiny jistoty.⁵

- **Emocionální funkce**

Emocionální funkce se pojí na plně rozvinutého jedince, zralého, odpovědného, pro kterého je emociální vztah trvalým základem pro její členy. Emocionalita je nejdůležitějším faktorem rodiny. Je důležitá pro člověka v každém věku.⁶

- **Socializačně-výchovná funkce**

Kladné citové vztahy i atmosféra v rodině jsou důležité pro tuto nejvýznamnější funkci rodiny. Jde tu o zájem o dítěte, starostlivost, výchovu, porozumění. Je třeba chránit dítě před ohrožujícími situacemi a ukázat mu, jak je zvládnout a jak se před nimi chránit.⁷

⁴ Srov. DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie – Vybrané kapitoly*. Praha : Grada Publishing, spol. s r. o., 1999.

⁵ Srov. tamtéž

⁶ Srov. tamtéž

⁷ Srov. tamtéž

1.2 Poruchy rodiny

Poruchou rodiny se rozumí situace, kdy rodina neplní základní funkce a úkoly dané společností a dochází k selhání některého člena nebo členů rodiny.⁸

- **Rodiče se o dítě nemohou starat**

K této poruše dochází tehdy, když se rodiče o své děti nemohou starat. Důvodem jsou buď špatné přírodní podmínky (katastrofy, uměle znečištěné prostředí), nebo poruchy fungování celé společnosti (války, hladomor, epidemie, nezaměstnanost). Dalším důvodem ke vzniku této poruchy rodiny je porucha fungování rodinného systému a také chybu najdeme v člověku samotném, v členu rodiny. Nejhorší situací pro rodinu je smrt blízkého člověka, chronické onemocnění, invalidita apod.⁹

- **Rodiče se neumějí či nedovedou starat o dítě**

Důvod ke vzniku této poruchy máme hledat v rodinném systému a v samotných jedincích. K této poruše dochází, když rodiče nedokáží zajistit dítěti zdravý vývoj a uspokojit jeho základní potřeby. A to z toho důvodu, že jsou nezralí, velmi mladí, nebo nejsou schopni se vyrovnat se situacemi např. narození dítěte mimo manželství, handicapované dítě, rozvod apod. Patří sem i situace, kdy rodiče nedovedou přijmout základní normy dané společností.¹⁰

- **Rodiče se nechtějí o dítě starat**

Třetí poruchou je situace, kdy se rodiče o dítě postarat nechtějí. Je to způsobeno poruchou osobnosti rodičů, kteří neplní své rodičovské povinnosti. Chybí zájem rodičů, neposkytují dětem dostatečnou péči a někdy je i opouštějí.¹¹

⁸ Srov. LOVASOVÁ, L. Rodinné vztahy. In *Sborník studií - Děti a jejich problémy*. Praha : Sdružení Linka Bezpečí, 2005.

⁹ Srov. DUNOVSKÝ, J. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha . Avicenum, zdravotnické nakladatelství, 1986.

¹⁰ Srov. tamtéž

¹¹ Srov. DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie – Vybrané kapitoly*. Praha : Grada Publishing, spol. s r. o., 1999.

- **Rodiče dítě týrají a zneužívají**

K této poruše dochází, když mají rodiče ke svým dětem špatný vztah, záměrně jim ubližují, týrají a zneužívají je. Ve vztahu rodičů k dětem se velmi často objevuje násilí a může dojít i k sexuálnímu zneužívání. Dochází k poškození fyzického i duševního zdraví dítěte. V krajním případě dochází až ke smrti dítěte.¹²

- **Rodiče se o dítě nadměrně starají**

Tato porucha vzniká tehdy, když je o dítě pečováno až přespříliš. Na dítě je upírána větší pozornost. Tyto okolnosti mohou vést k rozmazlení dítěte, jeho závislosti na rodičích a nepřipravenost na samostatný život.¹³

1.3 Poruchy rodičovství

Třídění těchto poruch není úplně jednoduché. Tyto poruchy vznikají, když se rodiče o své děti nemohou, neumějí nebo nechtějí starat a neplní tedy svou rodičovskou roli.¹⁴

Poruchy rodičovství můžeme rozdělit na ty, co vycházejí ze situace, v jaké rodiče jsou, a na ty, co můžeme označit jako „primární“, tzn. související s osobností rodiče. Také existují poruchy, které nalezneme v primární fázi rozhodování o tom, zda mít dítě, může dojít k tomu, že se těhotenství vůbec neuskuteční.¹⁵

Tyto poruchy se často objevují při přivedení dítěte na svět nebo velmi brzy poté. Dochází tedy k nepřijetí dítěte. Poruchy se mohou objevit i během života dítěte s rodiči.¹⁶

¹² Srov. DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie – Vybrané kapitoly*. Praha : Grada Publishing, spol. s r. o., 1999.

¹³ Srov. tamtéž

¹⁴ Srov. tamtéž

¹⁵ Srov. tamtéž

¹⁶ Srov. tamtéž

- **Dítě je ihned po narození odvrženo nebo i fyzicky likvidováno**

Tato situace nastává většinou tehdy, kdy matka není v kontaktu s otcem dítěte. Těhotenství je utajované, porod neprobíhá pod lékařským dohledem a to ohrožuje nejen život dítěte, ale i matky. Matka dítě odloží buď na příslušná místa pro opuštěné děti, nebo ho nechává na místech, kde je dítě ohroženo na životě, pokud mu není poskytnuta okamžitá pomoc.¹⁷

- **Matka, v tomto případě častěji i oba rodiče, si dítě po porodu ponechávají, ale nedochází k plnému přijetí dítěte**

Dítě rodičům překáží, jelikož ti se teď nacházejí v problematické situaci. Za jiných okolností by došlo k plnému přijetí dítěte, ale za této situace ho přijmout nechtějí, někdy také nemohou. Příčinou může být např. situace, kdy otec dítěte je ve vězení, rodina se nachází v těžké sociální krizi, ztráta majetku, přístřeší atd.¹⁸

- **Velmi mladí rodiče**

V sedmdesátých letech bylo velkým trendem vdávat se ve velmi mladém věku, do 20 roku. Ke sňatku docházelo většinou z toho důvodu, že dívka otěhotněla a pod nátlakem rodičů se musela vdát. Po narození dítěte se dívka dostala do pozice, kdy se stala matkou dítěte a měla určitou zodpovědnost. Zde se velmi často prokázala jejich emoční nezralost a nepřipravenost a to i u otce dítěte. Matky začaly zaujímat nepřátelský postoj k dítěti. Bylo bráno jak konkurent a překážka v uspokojování jejich potřeb. Tyto matky proto byly často netrpělivé, podrážděné a neschopny hlubšího citu vůči dítěti.¹⁹

- **Rodiče ve vyšším věku**

Za vyšší věk se považují matky od 35 roku a otcové 45 či 50 let a výše. U těchto rodičů byla na prvním místě kariéra, a když dosáhli pracovního postupu

¹⁷ Srov. DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie – Vybrané kapitoly*. Praha : Grada Publishing, spol. s r. o., 1999.

¹⁸ Srov. tamtéž

¹⁹ Srov. tamtéž

a kariérního vzrůstu, rozhodli se založit rodinu. Nebo je to způsobeno tím, že žena dlouho nemohla otěhotnět. Potom dochází k častým obavám o zdraví dítěte. Rodiče poté dítě pečlivě střeží. Dítě je často omezováno ve svých aktivitách ze strachu, aby se nezranilo.²⁰

- **Matka zůstává po narození dítěte sama bez jeho otce**

V posledních letech přibylo případů, kdy žena často ve vyšším věku chce dítě, ale bez uzavření manželství. Dítě chce sama pro sebe a někdy se stává, že otce dítěte zatají nebo se s ním přestane stýkat. Dochází k tomu, že dítěti chybí mužský vzor. Takovéto matky jsou převážně vysokoškolačky, co mají za sebou uměleckou kariéru (např. baletky).²¹

2 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE

„Je forma péče o dítě, které nemůže být z nejrůznějších důvodů vychováváno ve vlastní rodině biologickými rodiči. Dítě je vychováváno náhradními rodiči nebo pěstouny v prostředí, které se nejvíce blíží přirozené rodině.“²²

„Je forma péče o děti, kdy je dítě vychováváno „náhradními“ rodiči v prostředí, které se nejvíce podobá životu v přirozené rodině. Tou je u nás zejména osvojení a pěstounská péče.“²³

Hlavním důvodem umístění dítěte do náhradní rodinné péče bývá ztráta rodiny či její selhání v plnění rodinných funkcí, obzvláště ve funkci socializačně-výchovné. Také to může být z důvodu smrti rodičů, jejich neschopnosti se o dítě starat, nebo se o něj starat nemohou či to neumějí. V dřívějších dobách bylo hlavním kritériem pro umístění dítěte do náhradní rodinné péče způsobeno

²⁰ Srov. DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie – Vybrané kapitoly*. Praha : Grada Publishing, spol. s r. o., 1999.

²¹ Srov. tamtéž

²² PROVAZNÍKOVÁ, H. *Náhradní rodinná péče*. Praha : Česká společnost na ochranu dětí – edice Růžová linka, 2002, str. 3.

²³ MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče (průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny)*. Praha : Portál, 1999, str. 31.

úmrtím rodičů, čili osiřením dítěte. V dnešní době se vyskytuje jen v málo případech. Pokud se tak stane, většinou nalézá dítě novou rodinu u svých příbuzných.²⁴

V České republice žije přibližně 1 % dětí (kolem 20 000), které nemohou vyrůstat ve vlastní rodině. Jen 2 % těchto dětí jsou úplnými sirotky, ale 98 % z nich svou vlastní rodinu má a ta se o ně z nejrůznějších důvodů starat nechce, neumí nebo nedovede.²⁵

Jak uvádí tabulka č. 1, tak počet žadatelů o pěstounskou péči od roku 1989 pomalu vzrůstal, kdežto žadatelé o osvojení kolísali několik let nad hranicí 2000 žadatelů, tak i pod ní.

Tabulka č. 1

**Počet žadatelů o osvojení a pěstounskou péči
v letech 1989 – 2000 v ČR**

Rok	Počet žadatelů	
	osvojení	pěstounská péče
1989	2250	451
1990	2352	482
1991	2245	501
1992	2254	484
1993	1875	455
1994	1990	387
1995	1980	516
1996	1650	427
1997	2284	640
1998	2531	864
1999	2123	720
2000	1969	632

Zdroj: www.adopce.com

²⁴ Srov. RADVANOVÁ, S., KOLUCHOVÁ, J., DUNOVSKÝ, J. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha : SPN, 1980.

²⁵ <http://www.rozumacit.cz/nrp.html>.

Po roce 2000 dochází k dalšímu vzestupu v počtu žádostí o náhradní rodinnou péči, jak můžeme vidět v tabulce č. 2. Žadatelů o osvojení neustále přibývá až do roku 2006, ve kterém jejich počet klesl. Až do roku 2004 vzrůstal i počet žadatelů o pěstounskou péči a další roky byl zaznamenán menší pokles.

Tabulka č. 2

**Počet žadatelů o osvojení a pěstounskou péči
v letech 2001 – 2006 v ČR**

Rok	Počet žadatelů	
	osvojení	pěstounská péče
2001	2100	730
2002	2369	752
2003	2440	809
2004	2524	760
2005	2500	703
2006	2341	682

Zdroj: www.adopce.com

A jak je to s počtem žadatelů o náhradní rodinnou péči v Praze, uvádí tabulka č. 3. Počet přijatých žádostí o osvojení stoupal do roku 2002. Za posledních několik let se nezvedl, až na výjimku v roce 2005. Počet žádostí o pěstounskou péči vzrůstal do roku 2002 a od té doby je zaznamenán menší pokles. Poslední roky nestoupá ani počet dětí umístěných do pěstounské péče. Nejvyššího vzrůstu dosahoval zájem o umístění dítěte do pěstounské rodiny do roku 2003.

Tabulka č. 3

Počet přijatých žádostí o osvojení a pěstounskou péči a počet dětí umístěných do pěstounské péče v letech 2000 – 2006 v Praze

Rok	Počet přijatých žádostí o		Počet dětí umístěných do pěstounské péče
	osvojení	pěstounskou péči	
2000	72	12	14
2001	120	17	20
2002	122	23	23
2003	116	16	26
2004	112	14	17
2005	138	6	18
2006	114	9	14

Zdroj: Magistrát hlavního města Prahy, odbor sociální péče a zdravotnictví

2.1 Přehled typů náhradní rodinné péče

Náhradní rodinná péče se dělí na:²⁶

1) osvojení

- „zrušitelné“, tj. osvojení 1. stupně
- „nezrušitelné“, tj. osvojení 2. stupně
- mezinárodní osvojení

2) pěstounská péče (dále jen PP)

- individuální PP
 - příbuzní (prarodiče, jiní příbuzní)
 - cizí osoby („klasická“ PP jako dlouhodobé řešení)
- skupinová PP

²⁶ BUBLEOVÁ, V., BENEŠOVÁ, L. *Hledáme nové rodiče*. Praha : Středisko NRP, 2001, str. 5.

- zařízení pro výkon PP (pěstounské páry)
- SOS dětské vesničky (matka – pěstounka)

2.2 Právní normy, které umožňují náhradní rodinnou péči

Náhradní rodinnou péči umožňují tyto právní normy:²⁷

- zákon o rodině č. 94/1963 Sb. v platném znění
- zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb. ve znění pozdějších předpisů
- zákon o výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních a preventivně výchovné péči ve školských zařízeních č. 109/2002 Sb.
- haagská úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení

2.3 Kritéria pro umístění do náhradní rodinné péče ze strany dítěte

- **Zdravotní stav dítěte, stupeň jeho tělesného, duševního a společenského vývoje**

Postižení, jak sociálního tak psychického rázu u dětí, které nežijí ve své rodině, jsou ve společnosti známa. Ovšem o problematice tělesných a vývojových stavů těchto dětí již veřejnost tak dobře informována není. Je třeba upozornit na negativní osobnostní rysy osob, co nemají zájem o své děti a natrvalo je opouští. Na tomto faktu se podílí i genetické faktory, tudíž je možné, že se dále předávají na jejich děti. Velmi často zde sehrávají roli nepříznivé okolnosti početí, těhotenství i porodu. Početí často nechtěné - je zda snaha o pokus jeho přerušení. Po porodu většinou nedostatečná péče nebo odmítavý postoj k dítěti. Pokud dítě

²⁷ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, H. *Náhradní rodinná péče*. Praha : Česká společnost na ochranu dětí – edice Růžová linka, 2002.

zůstane v takovémto odmítavém prostředí, tak může do budoucna velmi trpět a může to mít špatný vliv na jeho zdravotní stav.²⁸

Vedle dědičné výbavy zde hrají roli také poruchy jako je například dětská mozková obrna v jejích nejrůznějších formách. Onemocnění dítěte se nemusí projevit ihned po porodu, ale mohou být diagnostikovány až v průběhu růstu dítěte. Proto je pro náhradní rodinnou péči jednou z podmínek poznání zdravotního stavu dítěte. Avšak pokud se přeci jen osvojitelé rozhodnou adoptovat dítě ne zcela zdravé, může být osvojení pouze zrušitelného typu.²⁹

- **Věk dítěte**

Čím je dítě mladší, tím je lepší jeho začleňování se do nové rodiny. Tam, kde není možné dítě osvojit, se může uplatnit pěstounská péče. Děje se tak však jen do desátého až jedenáctého roku dítěte, poté už zcela výjimečně, jelikož dítě už není schopno plně se adaptovat na novou rodinu.³⁰

- **Přítomnost a počet sourozenců dítěte**

Udržení sourozeneckých vztahů je pro dítě, které ztratilo svou vlastní rodinu velice důležité. Osíření dítěte bývá ve většině případů skupinovým jevem, proto je snaha o to, umístit sourozence do nové rodiny společně.³¹

- **Některé osobní vlastnosti dítěte, většinou sociálně podmíněné či odlišující se od společenské normy nebo společenského průměru**

Řadí se sem jiný etnický původ dítěte, než je u většiny populace. U nás sem patří problematika osvojení romských dětí. Nebo sem řadíme mimořádný zjev dítěte (např. mimořádná ošklivost). Dále sem patří problematika původu dítěte (např. dítě počaté mezi nejbližšími příbuznými).³²

²⁸ Srov. RADVANOVÁ, S., KOLUCHOVÁ, J., DUNOVSKÝ, J. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha : SPN, 1980.

²⁹ Srov. tamtéž

³⁰ Srov. tamtéž

³¹ Srov. tamtéž

³² Srov. tamtéž

2.4 Kritéria pro výběr žadatelů o náhradní rodinnou péči

Pro dítě, které má být osvojeno či dáno do pěstounské péče, je velmi důležitý vhodný výběr osvojitelů a pěstounů. Osvojitelé a pěstouni se vybírají vždy pro konkrétní dítě. Při prošetřování budoucích rodičů je důležité se zaměřit na jejich osobní vlastnosti, znaky a charakteristiky a dosavadní způsob života.³³

Rodičovství klade na osvojitele a pěstouny velké nároky a požadavky. Tito budoucí rodiče mají za sebou již mnoho zklamání a zármutku, který pochází z nemožnosti mít své vlastní děti či jejich časté ztráty (potrat). Jsou často ochuzeni o přirozenou přípravu k rodičovství, která je hodně důležitá u žen.³⁴

- **Věk žadatelů**

Věkový rozdíl mezi žadatelem a dítětem by měl být přiměřený běžnému průměru mezi věkem rodičů a dětí v populaci. Častěji je udáváno, že vhodnější rodiči jsou rodiče mladší. Věk rodičů by neměl přesahovat hranici 40–45 let, protože jde o to, aby rodič dítě mohl vychovat.³⁵

- **Zdravotní stav žadatelů**

Po žadateli o náhradní rodinnou péči je třeba požadovat velmi podrobné lékařské vyšetření. Za osvojitele a pěstouny proto nelze brát žadatele, u kterých jsou zjištěny nějaké závažné poruchy, které by jim do budoucna mohly bránit ve výchově a péči o dítě. Do těchto vad patří chronická onemocnění způsobující invaliditu, tělesné vady ve spojitosti s těžším omezením pohybu, smyslové vady těžšího stupně nebo onemocnění, která mohou dítě ohrozit (tuberkulóza, pohlavní nemoci ...). Dále sem řadíme vlastnosti, které by přiváděly do střetu se společností a narušovaly by výchovu dítěte (snížení duševní schopnosti, nedostatečné

³³ Srov. RADVANOVÁ, S., KOLUCHOVÁ, J., DUNOVSKÝ, J. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha : SPN, 1980.

³⁴ Srov. tamtéž

³⁵ Srov. tamtéž

výchovné vlastnosti a charakterové vady, těžké neurózy, alkoholismus, psychopatie a psychózy).³⁶

Bere se také ohled na stav domácího prostředí žadatele. Důraz je kladen na hygienu a na schopnost vytvořit dítěti takové životní podmínky, které by zajistily jeho zdravý vývoj.³⁷

- **Rodinné poměry a vztahy žadatelů**

Sem patří zaměření se na vztah mezi manžely, z hlediska jeho stability, pevnosti a vzájemného porozumění. Většinou u párů, které nemohou mít vlastní děti, je manželství uvnitř rozvráceno a přijetí dítěte do rodiny má neshody mezi manžely urovnat. Pokud je příčinou nesrovnalostí bezdětnost, není proti svěřeni dítěte do rodiny žádných námitek. Ovšem jsou-li neshody způsobeny jinými okolnostmi než je bezdětnost, tak ke svěřeni dítěte nemůže dojít.³⁸

Dále se zjišťuje funkčnost rodiny žadatelů ve vztahu k dětem. Jak k vlastním, když je mají, tak dříve svěřeným do péče či k dítěti, které chtějí do rodiny přijmout. Zde se hodnotí názor dětí, které žijí v rodině žadatelů, jsou-li schopny se k tomu rozumně vyjádřit. U osvojení je dobré zjistit i příjmy, kdežto u pěstounů to není tak důležité, jelikož jsou pěstounům poskytovány dávky pěstounské péče.³⁹

- **Charakteristika osobnosti po stránce psychologické**

Toto kritérium je velmi důležité při výběru budoucích rodičů. Stále více je požadováno i velmi podrobné psychologické vyšetření, které se zaměřuje nejen na zjištění stupně inteligence, ale i na osobnost jako takovou, na charakter, emocionální zralost, odpovědnost, dobrý vztah k dětem a jejich pochopení.⁴⁰

Zvláště je třeba zjistit důvody, kvůli kterým se žadatelé rozhodli pro náhradní rodinnou péči. U osvojitelů je to často ztráta svého dítěte či nemožnost

³⁶ Srov. RADVANOVÁ, S., KOLUCHOVÁ, J., DUNOVSKÝ, J. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha : SPN, 1980.

³⁷ Srov. tamtéž

³⁸ Srov. tamtéž

³⁹ Srov. tamtéž

⁴⁰ Srov. tamtéž

otěhotnění. Důležité je zjistit jak se s tím vyrovnali. Důležitým je tu také vztah žadatelů k dítěti, přijmutí ho takového jaké je.⁴¹

Při hodnocení žadatelů se klade důraz na jejich schopnosti pečovat o dítě, vychovávat je, starat se o ně zajistit mu všechny jeho potřeby. Důležité je i rozvíjet jeho osobnost, začleňovat ho do společnosti a dát mu pocit jistoty a bezpečí.⁴²

- **Schopnost a ochota nových rodičů spolupracovat s pracovníky péče o děti**

Sem řadíme připravenost budoucích rodičů přijímat rady a pokyny pracovníků, jejich spoluúčast při péči a výchově dítěte. Důležité je to u pěstounské péče, kdy tato činnost vychází přímo ze zákona. U osvojení zůstává poradenská činnost k otázkám souvisejícím se životem osvojenice v nové rodině.⁴³

2.5 Desatero profesora Matějčka pro náhradní rodinnou péči

Profesor Matějček uvádí deset důležitých bodů pro náhradní rodinnou péči:⁴⁴

- 1) „Tedy za prvé a znovu: nebojme se přijmout své „náhradní“ rodičovství za své!
- 2) Nebojme se o lásku dítěte! Vzájemný vztah se vytváří tím, jak spolu dennodenně žijeme.
- 3) Nebojme se pracovat na sobě samých! Svému dítěti můžeme porozumět jen do té míry, do níž jsme porozuměli sobě samým. A porozumění je první předpokladem účinné péče a pomoci, kterou naše dítě potřebuje. Nebojme se učit po celý život – a to i od našich dětí.

⁴¹ Srov. RADVANOVÁ, S., KOLUCHOVÁ, J., DUNOVSKÝ, J. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha : SPN, 1980.

⁴² Srov. tamtéž

⁴³ Srov. tamtéž

⁴⁴ KOVAŘÍK, J. a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*. Praha : Portál, 2004, str. 61.

- 4) Zatajená pravda je v mezilidských vztazích nebezpečná. Nový svazek nemůže pojistit sebelepší zákon (natož pojišťovna), nýbrž pravda!
- 5) Dítě má o sobě vědět víc, než vědí ostatní. Nemělo by být zaskočeno nečekaným sdělením důležitých informací o svém původu a historii.
- 6) Nestačí sdělovat, je třeba sdílet! Nečekejme, až se dítě začne samo vyptávat, ale začněme při vhodné příležitosti vyprávět sami!
- 7) Dítě sice není z nás, není „naší krve“, ale je naše! Bezpodmínečné přijetí dítěte je nezbytnou podmínkou dobrého rodičovství.
- 8) S horším raději počítejme (ostatně to je dobré v celém našem životě), tím lepším se dejme překvapit. Výchova a rodičovská péče nejsou všemocné, nemějme přepjatá očekávání a nadměrné, dítěti nepřiměřené požadavky!
- 9) O vlastních, biologických rodičích říkejme dítěti jen to dobré! Vždy je možné ukázat jejich ne-moc či ne-mohoucnost, nedostatek podpory a pomoci z okolí, nešťastnou shodu okolností. Nesuďme a neodsuzujme.
- 10) Neizolujme dítě v kruhu nejužší rodiny! Otevřené rodinné společenství je tou nejlepší školou života a mezilidských vztahů. A modely, které dítěti v tomto ohledu nabídneme, je budou provázet po celý jeho život.“

2.6 Období posuzování budoucích rodičů

Žadatelé o náhradní rodinnou péči

Jestliže se manželská dvojice či samotný jedinec rozhodnou, že se stanou žadateli o náhradní rodinnou péči, musí k tomu mít doporučení příslušného úřadu. Žadatelé žádají na úřadě pověřeném obcí v místě trvalého bydliště (Praha – úřady městských částí; v Brně, Ostravě a Plzni magistrát). Odbor sociálních věcí a zdravotnictví, a tam oddělení péče o rodinu a děti či oddělení sociálně právní ochrany dětí.⁴⁵

Se sociální pracovníci absolvují žadatelé anamnestický a motivační rozhovor, ve kterém se zjišťují důvody a motivace rozhodnutí se pro náhradní rodinnou péči. Poté jim sociální pracovníce vysvětlí všechny potřebné náležitosti

⁴⁵ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha : Portál, 2002.

k žádostem o náhradní rodinnou péči – další potřebné doklady (viz příloha č. I), životopis žadatelů (viz příloha č. II) a předá žadatelům formuláře – žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli či pěstouny jak pro manželské páry (viz příloha č. III), nebo pro jednotlivce (viz příloha č. IV) s partnerem (viz příloha č. V).⁴⁶

Žadatelé dostávají formuláře ve třech provedeních, z nichž dvě složky se postupují na magistrát či kraj a třetí složka zůstává sociální pracovníci, která má na starosti náhradní rodinnou péči. Každá složka obsahuje již výše uvedené přílohy č. II, III, IV, V a dále ještě – dvakrát osobní dotazník pro žadatele o náhradní rodinnou péči (viz příloha č. VI); dvakrát zdravotní dotazník pro žadatele o náhradní rodinnou péči (viz příloha č. VII); dotazník pro žadatele o náhradní rodinnou péči (viz příloha č. VIII); dotazník pro žadatele o náhradní rodinnou péči – představy o dítěti (viz příloha č. IX). A příslušný úřad zasílá žádost o opis z rejstříku trestů (viz příloha č. X).⁴⁷

Sociální pracovnice dává žadatelům k nahlédnutí přehled důvodů, pro které není možné občany zařadit do seznamu čekatelů na náhradní rodinnou péči (viz příloha č. XI) a předává jim instrukce co dělat v případě když zazvoní telefon a oni jsou vhodní kandidáti na osvojení či pěstounskou péči (viz příloha č. XII)⁴⁸

Po shromáždění všech náležitostí a dokladů potřebných pro náhradní rodinnou péči si sociální pracovnice s žadatelem domlouvá schůzku v jejich rodině. Nejlepší čas je, když jsou všichni členové rodiny doma. Na základě této návštěvy pracovnice vypracuje zprávu, která se nazývá sociální šetření v rodinném prostředí, a přikládá ji do každé ze složek žadatelů. Magistrát či kraj si poté zajišťují psychologická vyšetření žadatelů, na které je sami vyzvou (viz příloha č. XIII). Závěrem je vydáno oznámení o vhodnosti stát se pěstouny či osvojiteli.⁴⁹

Jsou-li vybráni žadatelé i dítě a mají-li žadatelé o toto dítě zájem, zasílá magistrát či kraj žadatelům žádost o svěření dítěte do péče budoucích osvojitelů (viz příloha č. XIV) či pěstounů (viz příloha č. XV). Poté vydává příslušný

⁴⁶ ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí.

⁴⁷ tamtéž

⁴⁸ tamtéž

⁴⁹ tamtéž

OSPOD (který má dítě) žadatelům propustky. Ty slouží k tomu, aby mohlo dítě trávit s žadatelem volný čas např. víkendy. Nakonec je vystaveno rozhodnutí s kulatým razítkem o svěřeni do péče budoucích osvojitelů či pěstounů. Po dobu tří měsíců, kdy mají žadatelé dítě doma v předadopční či předpěstounské péči musí být ustanoven opatrovník, který na žadatele dohlíží. Po dobu 3 měsíců mají žadatelé dítě doma na své náklady.⁵⁰

Před skončením tří měsíců musejí žadatelé podat k příslušnému soudu návrh na osvojení či pěstounskou péči. Po právní moci rozsudku se mění rodný list dítěte (v případě osvojení). Žadatelé obdrží od OSPODu (který má dítě) jeho rodný list a osvědčení o státním občanství dítěte, o který žádaly příslušné orgány.⁵¹

„Volné“ dítě

Úřad se dozvídá o dítěti tehdy, když porodnice nahlásí, že si matka nepřevzala do faktické péče dítě (př. sociálně slabá matka, drogová závislost, alkohol, nezaměstnaná a to samé i otec). Pokud se o nevyhovujícím zázemí rodičů dozví porodnice, či to matka prozradí sama anebo to sociální pracovnice nějakým způsobem zjistí, je zahájeno šetření. V případě, že rodiče sepiší protokol (viz příloha č. XVI) nemusí se dělat předběžné opatření.⁵²

Dítě je také „volné“ v případě kdy se matka nebo oba rodiče ještě před narozením nebo už po narození dítěte dostaví na OSPOD a sepiší zde protokol, že z nějakého důvodu dají své dítě k osvojení.⁵³

Může také nastat případ, kdy matka nebo oba rodiče chtějí dítě převzít, nebo ho již převzali, ale následně jsou zjištěny nevyhovující podmínky pro dítě. Poměry musí být přešetřeny a jsou-li zjištěny nevyhovující podmínky a širší rodina se o dítě nemůže postarat, musí být dítě od rodičů odejmuto na základě

⁵⁰ ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí.

⁵¹ tamtéž

⁵² tamtéž

⁵³ tamtéž

předběžného opatření. K tomu dává podnět OSPOD a soudkyně ho tentýž den vykoná. Dítě je poté umístěno buď do kojeneckého ústavu či jiném zařízení.⁵⁴

Právní uvolnění dítěte

Právně se dítě uvolňuje dvěma způsoby:⁵⁵

- **nezájmem o dítě** – stačí již 2 měsíční nezájem (ani pohled či telefon)
- **zbavením rodičovské zodpovědnosti** (zvláště dobré pro děti do pěstounské péče)

Pokud je dítě „volné“, udělá se „nabídka“. Vypraví se zpráva na magistrát či kraj, kde se v ní uvedou základní údaje o nezletilém „volném“ dítěti. Přílohou této zprávy je rodný list dítěte a rozsudek soudu o nezájmu nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti, osvědčení o státním občanství, formulář přehledný list dítěte (viz příloha č. XVII), zpráva o zdravotním stavu dítěte, psychologická vyšetření, fotografie (zajistí ústav, kde je dítě). To vše je ve třech provedeních (tři složky), jako u žadatelů o náhradní rodinnou péči.⁵⁶

Na příslušném magistrátu či kraji vybere komise k dítěti vhodné osvojitele a dál je postup stejný, jako u žadatelů o náhradní rodinnou péči.⁵⁷

3 OSVOJENÍ

„Osvojením vzniká mezi osvojitelem a osvojencem takový poměr, jaký je mezi rodiči a dětmi, a mezi osvojencem a příbuznými osvojitele poměr příbuzenský. Osvojitelé mají rodičovskou zodpovědnost při výchově dětí.“⁵⁸

„Osvojení vedle svého hlavního poslání, kterým je a zůstává nahradit nezletilému dítěti chybějící stabilní rodinné prostředí, přispívá výchovou, péčí

⁵⁴ ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí.

⁵⁵ tamtéž

⁵⁶ tamtéž

⁵⁷ tamtéž

⁵⁸ NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L. *K vybraným otázkám osvojování dětí*. Praha : Linde nakladatelství s. r. o., 2004, str. 50.

a láskou zároveň k naplňování smyslu života osvojitelů, v jejichž rodině začíná osvojenec žít.⁵⁹

„Osvojení dítěte je pravomocným rozhodnutím soudu legalizovaný svazek osob, které nabývají mezi sebou stejných práv a povinností jako vlastní rodiče a děti. Představuje pro dítě relativně nejlepší náhradu za jeho neexistující nebo funkční rodinu.“⁶⁰

Nejvhodnější doba pro osvojení je do 3 let věku dítěte. Při vyšším věku dítěte je třeba zvážit všechny pro a proti a důkladně si rozmyslet tento krok, jakým je osvojit si dítě. Osvojení je také nejlepší formou náhradní rodinné péče.⁶¹

Dítě dostává příjmení osvojitelů. Vztah mezi dítětem a rodinou osvojitelů je příbuzenský. Osvojeno může být pouze dítě nezletilé a mezi osvojitelem a osvojenec musí být přiměřený věkový rozdíl. O osvojení je rozhodnuto soudem, ale před jeho rozhodnutím musí proběhnout ještě 3 měsíční předadopční péče, ve které osvojitelé o dítě pečují na své náklady.⁶²

3.1 Historie osvojení

Zákonem upravené osvojení bylo nejdříve ve starém Římě. Tam byl brán vztah osvojenec a osvojitele jako vztah, který je obdobný vztahu dítěte s jeho rodičem. Od římského práva se poté tvořily právní podmínky osvojení v každém právním řádu evropských zemí.⁶³

Ve starém Římě je osvojení důležité především ve vyšších společenských kruzích a to kvůli zajištění pokračování rodového jména a dědictví majetku. Ve středověku a novověku až do konce 18. století přináší křesťanství zásadní obrat v postoji k dětem. Jsou zřizovány nalezince a útulky pro opuštěné děti. Děti adoptuje jen šlechta, bohaté bezdětné manželské páry chtějí zajistit adopcí

⁵⁹ MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha : Portál, 2002, str. 13.

⁶⁰ RADVANOVÁ, S., KOLUCHOVÁ, J., DUNOVSKÝ, J. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha : SPN, 1980, str. 16.

⁶¹ Srov. tamtéž

⁶² Srov. BUBLEOVÁ, V., BENEŠOVÁ, L. *Adopce.com - Průvodce náhradní rodinnou péčí*. Praha : Středisko náhradní rodinné péče, 2003.

⁶³ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče (průvodce pro odborníky, osvojitelé a pěstouny)*. Praha : Portál, 1999.

pokračování rodu. Často se opuštěných dětí ujímají lidé, kteří v nich vidí jen lacinou pracovní sílu.⁶⁴

První zmínka o útulcích pro opuštěné děti byla z Konstantinopole z roku 335. Jako prvním byl vybudován nalezinec v Miláně v roce 787. V roce 1198 byl další nalezinec tentokrát v Římě zřízen papežem Inocencem III. Tento nalezinec měl tzv. tornu, což byla místo ve zdi kláštera a jejím otočením se dítě dostalo dovnitř. Tam mohly osamocené matky ukládat své děti tajně a v noci, aby je nikdo neviděl. Nalezince byly velkou zásobárnou dětí k osvojení anebo pro pěstounskou péči. Osvojením se často řešil život nemanželského dítěte, takže mohlo získat určité společenské postavení a právo na dědictví. Kromě zájmu osvojitelů se hledělo hlavně na blaho dítěte.⁶⁵

3.2 Právní podmínky osvojení v minulosti na území Čech

Pro osvojení byla velmi důležitá podmínka věku. Podle obecného občanského zákoníku rakouského práva z roku 1811 měl věk osvojitele být nejméně 50 let a neměl mít vlastní děti. Teprve jeho novela z roku 1914 posunula hranici věku na 40 let. Nejprve mohl dítě osvojit jedině muž. V pozdějších dobách bylo dovoleno osvojení dítěte mužem společně s jeho ženou. Rozdíl ve věku osvojence a osvojitele musel být nejméně 18 let. Až do roku 1914 bylo podle rakouského práva zakázáno, aby otec adoptoval své nemanželské dítě. Až do roku 1928 platilo v Čechách právo rakouské a na Slovensku právo uherské. V témže roce se sjednocuje zákon o osvojení (č. 56 Sb.). V něm stojí, že osvojitel musí být starší 40 let a nesmí mít vlastní nebo již dříve osvojené děti. Osvojené dítě musí být nejméně o 18 let mladší než jeho osvojitel a ten nyní může osvojit i své nemanželské dítě a může mu být méně než 40 let. Adoptovat se mohla i osoba, která již dovršila zletilost.⁶⁶

⁶⁴ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče (přůvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny)*. Praha : Portál, 1999.

⁶⁵ Srov. tamtéž

⁶⁶ Srov. tamtéž

Osvojit dítě mohou jen manželské páry. Když osvojovala dítě osoba sama, musela mít souhlas od svého manžela. Co se týče dědictví, dítěti zůstávaly vztahy k původní rodině a majetek mohl být ještě upraven v adopční smlouvě. Zájem o osvojení dětí byl veliký, i když z toho pro osvojitele nevyplývaly do budoucna žádné výhody, co se týče zaopatření rodičů ve stáří. K tomu, aby mohlo dojít k osvojení dítěte, museli biologičtí rodiče dát souhlas, pokud byli naživu. Když došlo k rozepři mezi matčiným a otcovým názorem, měl rozhodující hlas otec. Pokud nechce jeden z rodičů dát k osvojení svolení, může o tom rozhodnout příslušný soud nebo poručenský úřad.⁶⁷

V roce 1949 bylo osvojení pojato do zákona č. 265/49 Sb. o rodinném právu. Zde se dětem nenarozeným v manželském svazku dostává stejných práv jako dětem manželským. Tento zákon byl přidán do zákona o rodině č. 52/55 Sb. Je v něm důraz na výchovu. V jeho novele č. 15/1958 Sb., který nesl název O změně předpisů o osvojení, se rozlišují 2 druhy osvojení, které dodnes přetrvávají (osvojení zrušitelné, osvojení nezrušitelné). Další úprava osvojení v zákonech je provedena zákonem o rodině č. 94 ze 4. prosince 1963, který začal platit 1. dubna 1964 a byl účinný s menšími úpravami až do 1. srpna 1998.⁶⁸

Zákonné podmínky pro osvojení dítěte

Jsou-li zákonnými zástupci dítěte jeho biologičtí rodiče, není třeba jejich souhlasu s osvojením pokud:⁶⁹

- po dobu 6 měsíců neprojevovali biologičtí rodiče opravdový zájem o dítě (pravidelné návštěvy, plnění vyživovací povinnosti k dítěti a pokud není vidět snaha o úpravu poměrů tak, aby mohli převzít výchovu dítěte)
- po dobu 2 měsíců po narození dítěte neprojevili biologičtí rodiče o dítě žádný zájem, ačkoliv jim v tom nebránila žádná závažná překážka.

⁶⁷ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče (přůvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny)*. Praha : Portál, 1999.

⁶⁸ Srov. tamtéž

⁶⁹ Srov. NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L. *K vybraným otázkám osvojování dětí*. Praha : Linde Nakladatelství s. r. o., 2004.

3.3 Děti vhodné k osvojení

Za děti vhodné k osvojení považujeme:⁷⁰

- děti, které žijí nebo budou žít trvalé mimo vlastní rodinu
- potřebují žít v náhradní rodině
- jsou schopny navázat citové vztahy k novým rodičům, k nové rodině a organicky se do ní začlenit
- jsou právně uvolněny na základě selhání jejich rodiny
- jsou zdravé nebo jsou po všestranném lékařském vyšetření za zdravé pokládány

3.4 Osoba osvojitele

Za vhodné osvojitele považujeme osoby, které:⁷¹

- 1) „přijímají dítě do své péče z důvodů, jež nejsou v rozporu s hlavním cílem osvojení, tj. zajistit zájem a prospěch opuštěného dítěte,
- 2) jsou ve věku, který je přiměřený věku osvojence z hlediska průměrného věkového rozdílu mezi rodiči a dětmi,
- 3) jsou zdravé nebo za zdravé pokládány (po všestranném lékařském vyšetření), a to jak po stránce tělesné, tak i duševní, rovněž jejich domácí prostředí zaručuje zdravé životní podmínky,
- 4) jsou v takovém rodinném stavu a v takových rodinných vztazích, které poskytují dostatečné záruky pro pevný, trvalý život přijatého dítěte v jejich bezprostředním společenství,
- 5) prokazují takové osobní vlastnosti a schopnosti, že záruky pro dobrý všestranný vývoj dítěte a jeho optimální začlenění do naší společnosti jsou reálné (po všestranném sociálním a psychologickém vyšetření.“

⁷⁰ Srov. RADVANOVÁ, S., KOLUCHOVÁ, J., DUNOVSKÝ, J. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha : SPN, 1980.

⁷¹ tamtéž, str. 32

3.5 Typy osvojení

Osvojení nalezneme v zákoně č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, kde se nachází v § 63 - § 73 tohoto zákona. A osvojení nezrušitelné v § 74 - § 77 tohoto zákona.⁷²

- **„Zrušitelné“, tj. osvojení 1. stupně**

Za zrušitelné osvojení je bráno osvojení dítěte, kdy jsou práva a povinnosti rodičů převedeny na osvojitele, ale v rodném listu dítěte jsou stále zapsáni jeho biologičtí rodiče. Tento druh osvojení lze zrušit. Práva a povinnosti mezi dítětem a jeho původní rodinou zanikají. Tento typ osvojení je podmínkou pro osvojení dítěte mladšího 1 roku, jelikož nezrušitelně může být osvojeno pouze dítě, které je starší 1 roku.⁷³

Při tomto druhu osvojení nejsou osvojitelé zapsáni na matrice jako rodiče. Tento druh osvojení může být také zrušen rozhodnutím soudu na základě důležitých důvodů na návrh osvojence nebo osvojitele. Zrušitelné osvojení může být změněno v osvojení nezrušitelné.⁷⁴

- **„Nezrušitelné“, tj. osvojení 2. stupně**

V praxi je velmi často využívána. Osvojitelé jsou zapsáni do rodného listu dítěte na místo jeho biologických rodičů. Tento druh osvojení nelze zrušit ani převést na osvojení zrušitelné. Osvojit dítě mohou jak manželé, tak manžel/ka rodiče dítěte nebo jedinec. V případě že chce osvojit dítě samotná osoba, musí plnit svoje společenské poslání.⁷⁵

⁷² Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha : Portál, 2002.

⁷³ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče (průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny)*. Praha : Portál, 1999.

⁷⁴ Srov. BUBLEOVÁ, V., BENEŠOVÁ, L. *Adopce.com - Průvodce náhradní rodinnou péčí*. Praha : Středisko náhradní rodinné péče, 2003.

⁷⁵ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče (průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny)*. Praha : Portál, 1999.

- **Mezinárodní osvojení**

V České republice je tento druh osvojení možný od 1. června 2000, kdy začala platit Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, která byla vypracována a přijata Haagskou konferencí mezinárodního práva soukromého. Společně se zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, umožňují adopci ze zahraničí a do zahraničí tehdy, kdy se pro dítě nenajdou vhodné náhradní rodiče v zemi, z které pochází. Takto může mezinárodní osvojení probíhat pouze mezi státy, které jsou smluvními státy Úmluvy.⁷⁶

Haagská úmluva stanovuje pravidla a postupy orgánů při osvojení dítěte ze zahraničí a do zahraničí. Podle této Úmluvy si musí smluvní státy určit ve své zemi jeden ústřední orgán, který ponese za adopci dětí do ciziny odpovědnost. U nás je tímto orgánem Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí v Brně.⁷⁷

Tento úřad spolupracuje s orgány, které se touto samou činností zabývají v zahraničí. Zjišťuje, do jaké rodiny se dítě v zahraničí dostane a je zde možnost získání informací o zázemí rodiny dodatečně od dítěte, které už v rodině žije.⁷⁸

Děti, pro které se během 6 měsíců v České republice nepodaří najít novou rodinu, jsou prostřednictvím brněnského úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí nabízeny k osvojení do zahraničí. Pokud by došlo k tomu, že by se pro toto právně volné dítě podařilo nalézt rodinu jak v zahraničí a i u nás v České republice, přednost k osvojení má naše česká rodina, jelikož dítě má podle Úmluvy o právech dítěte právo na výchovu v rodině zemi svého narození. Nedojde-li k vytipování dítěte pro osvojitele u nás v České republice, je zde možnost najít pro ně vhodné dítě v zahraničí.⁷⁹

⁷⁶<http://gonxha.blog.cz/0707/adopce-zakladni-info>.

⁷⁷ tamtéž

⁷⁸ tamtéž

⁷⁹ <http://www.icm.cz/osvojeni>.

4 PĚSTOUNSKÁ PÉČE

„Pěstounská péče je státem garantovaná forma náhradní rodinné péče, která zajišťuje dostatečné hmotné zabezpečení dítěte i přiměřenou odměnu těm, kteří se ho ujali.“⁸⁰

Dítě v pěstounské péči může být jak u fyzické osoby, tak v pěstounské péči manželů. Z hlediska práva je rozhodující zájem o dítě. Pěstouni mají poskytovat záruku řádné výchovy. Pěstouni zastupují dítě a spravují jeho záležitosti pouze v běžných věcech. Co se týká věcí ostatních jako je například zařízení cestovního pasu, k tomu potřebuje pěstoun souhlas zákonného zástupce dítěte.⁸¹

Dítě, které je svěřeno do pěstounské péče nemusí být právně volné. Pěstouni nemají k dítěti vyživovací povinnost. Na výživu dítěte přispívá stát. Pěstouni dostávají od státu dávky pěstounské péče. Pěstounská péče zaniká dosažením osmnáctého roku věku dítěte.⁸²

Soud rozhoduje o vzniku pěstounské péče. Soud také může stanovit pěstounovi povinnost podávat k soudu zprávy z výkonu pěstounské péče. Styk dítěte s původními rodiči není zakázán, někdy je však rozhodnutím soudu omezen.⁸³

Pěstounská péče je kontrolována státem (čtvrtletní návštěvy sociálních pracovníků, ze kterých se jedenkrát za půl roku podává zpráva soudu). Je-li to pěstounská péče s účastí biologických rodičů dítěte, tak jsou zásadní úkony nechány na rodičích. Pokud má pěstoun pocit, že zásahy biologických rodičů do života dítěte ho mohou nějak ohrozit, může se obrátit na soud.⁸⁴

⁸⁰ BUBLEOVÁ, V., BENEŠOVÁ, L. *Hledáme nové rodiče*. Praha : Středisko NRP, 2001, str. 8.

⁸¹ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha : Portál, 2002.

⁸² http://www.fod.cz/stranky/adopce/nrp/pest_pece.htm.

⁸³ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha : Portál, 2002.

⁸⁴ Srov. ÚMČ Praha 18. *Náhradní rodinná péče – průvodce pro žadatele o NRP*. Praha : ÚMČ Praha 18.

Pěstounská péče bez účasti rodičů:

K této formě pěstounské péče dochází tehdy, pokud:⁸⁵

- **rodiče byli zbavení rodičovské způsobilosti** – zpravidla tehdy, když jejich duševní stav neumožňuje adekvátní péči o dítě
- **rodiče byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti, či jim byla pozastavena, tzv. způsobilost k rodičovským právům**
- **rodiče zemřeli**

4.1 Historie pěstounské péče

Předchůdcem pěstounské péče v minulosti je fungování kojných. Čím více se společnost ekonomicky rozvíjela, vytvořila se tzv. vyšší třída, ideály ženské krásy a ty se neslučovaly s těhotenstvím, porodem a kojením dětí. Těhotenství a porod se nemohly nechat na jiné ženě, ale kojení se mohlo koupit za peníze. S placenými kojnými, chůvami, opatrovnicemi a pěstounkami se setkávali již ve starověku v Řecku i Římě. Kojné se scházely pod jedním sloupem, kterému se říkalo Kolumna Lactaria a tam nabízely své služby bohatým manželkám patriciů.⁸⁶

Kojné a chůvy patřily mezi služebnictvo na panovnických dvorech, šlechtických sídlech a domácnostech bohatých měšťanů. V době renesance měštšské rodiny ponechávaly své dítě na dva roky u najaté kojné na venkově a potom si je brali zpět, pokud dítě přežilo.⁸⁷

V době osvícenství na konci 18. století se začaly hromadně zřizovat nalezince. Kromě kojné se v pěstounské péči angažoval i stát. Děti odcházely z nalezinců ke kojným na venkov a zůstávaly tu šest let ve špatných ekonomických a hygienických podmínkách. Docházelo tu tedy k většímu

⁸⁵ Srov. ÚMČ Praha 18. *Náhradní rodinná péče – průvodce pro žadatele o NRP*. Praha : ÚMČ Praha 18.

⁸⁶ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče (průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny)*. Praha : Portál, 1999.

⁸⁷ Srov. tamtéž

nebezpečí zanedbanosti a psychické deprivace, žen by tomu bylo u zámožných biologických rodičů dítěte.⁸⁸

Nalezince byly vydržovány z peněz zemského fondu (400 tisíc zlatých ročně). Z těchto peněz se platila i pěstounská péče. Dítě přicházelo z porodnice do péče pěstounky již osmý den po narození. Výbava, kterou dítě dostávalo, byla velmi skromná a obsahovala dvě košile, dvě plény a jeden obvazek.⁸⁹

Pěstounka měla být zdravá, majetná a mravně zachovalá žena, což se prokazovalo vysvědčením. Její plat se s věkem dítěte postupně snižoval. V prvním roce dítěte dostávala 6 zlatých, ve druhém roce 4 zlaté a od třetího do šestého roku dostávala 3 zlaté měsíčně. Každá pěstounka také podstoupila lékařskou prohlídku, aby bylo jisté, že vedle vlastních dětí dokáže uživit mlékem i děti z nalezince. Každý měsíc také musel farář obce, ve které pěstounka žila potvrdit, že je dítě živé.⁹⁰

Po dovršení šestého roku muselo být dítě vráceno zpátky do ústavu, i když by byla pěstounka ochotna se o něj starat dále bezplatně. Z ústavu šly děti do kláštera šedých sester v Karlíně, který sloužil jako přechodná třídící stanice. Z něj byly odesílány do svojí domovské obce. V obci bývalo dítě svěřeno do péče rodině, která se o něj přihlásila, ovšem už za náklady obce.⁹¹

V roce 1902 Zemský výbor v Čechách zřídil pro děti a mládež sirotčí fond a od roku 1904 vznikly Okresní komise pro péči o mládež, které se měly starat o děti opuštěné a osiřelé. V roce 1908 vzniklo ve Vídni Ústředí péče o mládež a v Praze Česká zemská komise pro péči o mládež při Zemské školní radě. Tato komise sdružovala dobrovolníky a koordinovala činnost Okresních komisí péče o mládež. V roce 1910 bylo těchto komisí 31 a v roce 1918 už jich bylo 138.⁹²

⁸⁸ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče (přůvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny)*. Praha : Portál, 1999.

⁸⁹ Srov. tamtéž

⁹⁰ Srov. tamtéž

⁹¹ Srov. tamtéž

⁹² Srov. tamtéž

4.2 Typy pěstounské péče v minulosti

- **Pěstounská péče „nalezenecká“**

Tento druh pěstounské péče nastupoval tehdy, když dítě opustilo nalezinec či sirotčinec. Dítě bylo svěřováno do pěstounské péče častěji manželským dvojicím než pouze ženě pěstounce a to do jeho určitého věku. Pěstouny vybíral ústav na základě tzv. ústavního poručení.⁹³

- **Pěstounská péče řízená a kontrolovaná Okresními péčemi o mládež**

Tato pěstounská péče se řídila zákonem o ochraně dětí v cizí péči a dětí nemanželských, který byl vydán v roce 1921. Podle něj sociální pracovníci Okresních péčí o mládež nacházeli spolehlivé pěstouny, kteří byli bezúhonní, zdraví, měli zaměstnání, stálé bydliště, byli zdraví i po psychické stránce a nic jim nebránilo v tom, zajistit dítěti řádnou výchovu.⁹⁴

- **Pěstounská péče v tzv. koloniích**

S touto myšlenkou se nejdříve začalo pracovat na Moravě, ale velmi brzy se rozšířila i do Čech. Rodinné kolonie se začaly zakládat v obci, v okrese, kde byly vyhledány vhodné rodiny, kterým mohly být svěřeny děti do pěstounské péče. Rodiny bývaly sousedy, proto byla možná jejich lepší kontrola a pomoc v případě potřeby.⁹⁵

⁹³ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče (průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny)*. Praha : Portál, 1999.

⁹⁴ Srov. tamtéž

⁹⁵ Srov. tamtéž

- **Pěstounská péče na základě soukromé dohody mezi rodiči dítěte a pěstouny**

Tento způsob pěstounské péče se obešel bez soudního jednání. K takovému druhu pěstounské péče docházelo při svěřeni dítěte do péče jeho prarodičům nebo jeho jiným příbuzným.⁹⁶

4.3 Typy pěstounské péče v současnosti

- **Individuální pěstounská péče**

Probíhá v domácím prostředí pěstounů, kteří mohou mít doma už svoje vlastní děti nebo je mají odrostlé a nežijí s nimi ve společné domácnosti.⁹⁷

- **Skupinová pěstounská péče**

Probíhá v zařízeních pro výkon pěstounské péče, kam řadíme velké pěstounské rodiny, kde pěstouni mohou mít i svoje vlastní děti a další děti svěřené v pěstounské péči. Nebo v SOS vesničkách, kde má péči o děti na starosti matka-pěstounka.⁹⁸

4.4 SOS dětské vesničky

Dětské vesničky zajišťují náhradní rodinnou péči (pěstounskou péči) těm dětem, o které se jejich vlastní rodina nemůže starat. Pomáhají také dětem z dětských domovů, aby mohly vyrůstat v rodinném prostředí. V SOS dětských vesničkách se podporují i kontakty dětí s jejich biologickými rodiči.⁹⁹

Pěstounskou péči je v těchto vesničkách pověřená matka-pěstounka. Té pomáhá ještě další žena, které se říká „teta“, s chodem domácnosti a při výchově dětí. Matka-pěstounka bydlí s dětmi v domku, kde se stará přibližně o šest a více

⁹⁶ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče (průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny)*. Praha : Portál, 1999.

⁹⁷ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha : Portál, 2002.

⁹⁸ Srov. tamtéž

⁹⁹ <http://www.sos-vesnicky-cz/index.php?Title=Naše%20činnost&>.

děti různého pohlaví a věku. Často jde o sourozence z jedné rodiny, kteří nemohou žít ve vlastní rodině. Vesničku představuje deset až dvanáct takovýchto domečků.¹⁰⁰

4.5 Děti vhodné pro pěstounskou péči

Za děti vhodné pro pěstounskou péči považujeme:

- děti, které žijí nebo trvale a dlouhodobě žít budou mimo svou vlastní rodinu,
- potřebují žít v náhradní rodině a někdy je třeba i speciální péče,
- nemohou být z právního, zdravotního či sociálního důvodu osvojeni,
- nejsou vždy právně úplně volné, ale rozhodnutím soudu je možné svěřeni do péče jiné osoby či osob,
- nejsou vždy zcela zdravé, ale netrpí žádnou vážnou chorobou či poškozením,
- jsou schopné navázat citové vztahy k novým rodičům a začlenit se do nové rodiny.¹⁰¹

4.6 Osoba pěstouna

Vhodnými pěstouny se mohou stát osoby, které:¹⁰²

- 1) „se rozhodly přijmout do své péče dítě z důvodů, jež nejsou v rozporu s hlavním cílem pěstounské péče, tj. zajistit zájem a prospěch opuštěného dítěte;
- 2) jsou ve věku, který dává předpoklady, že dítě, jež jim bylo svěřeno, vychovají;

¹⁰⁰ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha : Portál, 2002.

¹⁰¹ Srov. RADVANOVÁ, S., KOLUCHOVÁ, J., DUNOVSKÝ, J. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha : SPN, 1980.

¹⁰² tamtéž, str. 32

- 3) jsou zdravé nebo za zdravé pokládány (po všestranném lékařském vyšetření), a to jak po stránce tělesné, tak duševní; rovněž jejich domácí prostředí zaručuje nebo bude zaručovat zdravé životní podmínky;
- 4) jsou v takovém rodinném stavu a takových rodinných vztazích, které poskytují záruku pro pevný, trvalý život svěřeného dítěte v jejich bezprostředním společenství;
- 5) prokazují takové osobní vlastnosti, schopnosti a znalosti, že záruky pro všestranný rozvoj jim svěřeného dítěte a jeho optimální začlenění do naší socialistické společnosti jsou reálné (po všestranném psychologickém a sociálním vyšetření). Jsou schopny respektovat tělesné, duševní a společenské zvláštnosti dítěte, jež jsou právě důvodem pro svěřením dítěte do pěstounské péče;
- 6) jsou schopny při péči o svěřené dítě a při jeho výchově těsně spolupracovat s pracovníky celospolečenské péče o dítě, přijímají jejich rady i pokyny a jejich kontrolní činnost, kterou ukládají příslušné předpisy.“

4.7 Dávky pěstounské péče

Dávky pěstounské péče máme čtyři. Jsou určené na úhradu potřeb spojených s péčí o dítě, které je v pěstounské péči a o něž se jeho biologičtí rodiče nemohou a nechtějí starat. Kromě těchto dávek mají dítě a pěstoun nárok ještě na další dávky ze státní sociální podpory (např. přídavek na dítě, rodičovský příspěvek a další).¹⁰³

- **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte**

Na tuto dávku má nárok nezletilé dítě svěřené do pěstounské péče a to i po jejím skončení, nejdéle do 26 let, pokud je dítě stále nezaopatřené a žije ve společné domácnosti s pěstounem.¹⁰⁴

¹⁰³ <http://www.mpsv.cz/cs/2#dsp>.

¹⁰⁴ tamtéž

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte, které je zaopatřené, ale nezletilé je součin částky životního minima dítěte a koeficientu 1,40. Výše tohoto příspěvku pro nezaopatřené dítě je 2,30 násobek životního minima dítěte. Je-li dítě zdravotně postižené, koeficient, se kterým se násobí životní minimum dítěte, se zvýší podle stupně postižení (viz příloha č. XVIII).¹⁰⁵

Tabulka č. 4

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte

Nezaopatřené dítě ve věku	Zdravé dítě	Dlouhodobě nemocné	Dlouhodobě zdrav. Postižené	Dlouhodobě těžce zdrav. postižené
	Koeficient 2,30	Koeficient 2,35	Koeficient 2,90	Koeficient 3,10
do 6 let	3680	3760	4640	4960
od 6 do 15 let	4508	4606	5684	6076
od 15 do 26 let	5175	5288	6525	6975

Zdroj: www.sfinance.cz

Tento příspěvek není vyplácen, pokud je dítě v ústavu pro péči o děti nebo mládež anebo pokud je o něj pečováno jinou osobou z rozhodnutí příslušného orgánu, která má nahradit v péči jeho rodiče. Příspěvek je vyplácen pěstounovi, pokud je dítě nezletilé.¹⁰⁶

¹⁰⁵ <http://www.sfinance.cz/osobni-finance/informace/prehled-davek/pestounska-pece/>.

¹⁰⁶ http://www.znojmo.caritas.cz/osobni_asistence/legislativa/data/zakon_o_statni_socialni_podpore.pdf.

- **Odměna pěstouna**

Tato dávka je tzv. odměnou osobě, která se ujala cizího dítěte a rozhodla se o něj pečovat. Její výše je za kalendářní měsíc za každé svěřené dítě do pěstounské péče součin částky životního minima jednotlivce a koeficientu 1,00.¹⁰⁷

Tabulka č. 5

Výše odměny pěstouna

Počet dětí v pěstounské péči	Výše odměny pěstouna do 31.12.2006 v Kč měsíčně	Výše odměny pěstouna od 1.1.2007 v Kč měsíčně
Jedno	2400	3126
Dvě	4800	6252
Tři	15600	17193
Čtyři	17040	18756
Jedno dlouhodobě těžce zdravotně postižené	15600	17193

Zdroj: www.sfinance.cz

V některých případech má na tuto odměnu nárok pěstoun, který má ve své péči nejméně tři děti nebo alespoň jedno, které je dlouhodobě těžce zdravotně postižené a vyžaduje mimořádnou péči. Její výše je za kalendářní měsíc součin částky životního minima jednotlivce a koeficientu 5,50. Odměna se zvyšuje, za každé další svěřené dítě o 0,50 životního minima jednotlivce. Pokud je dalším

¹⁰⁷http://www.znojmo.caritas.cz/osobni_asistence/legislativa/data/zakon_o_statni_socialni_podpore.pdf.

dítětem dítě dlouhodobě těžce zdravotně postižené, které vyžaduje mimořádnou péči, zvyšuje se tato odměna o 0,75 životního minima jednotlivce.¹⁰⁸

Tato odměna je pěstounovi poskytnuta tehdy, pokud nebyl celý kalendářní měsíc výdělečně činným a splnil-li všechny podmínky. Odměnu pěstoun dostává i po dobu, kdy není dočasně schopen práce, nejdéle po dobu jednoho kalendářního měsíce pracovní neschopnosti (viz příloha č. IXX).¹⁰⁹

- **Příspěvek při převzetí dítěte**

Příspěvek při převzetí dítěte je určen pěstounovi a slouží na nákup věcí dítěti, které bylo svěřeno do péče tomuto pěstounovi. Tento příspěvek je dávkou jednorázovou. Výše tohoto příspěvku je od 1. ledna 2008 stanovena pevnými částkami (viz příloha č. XX).¹¹⁰

Tabulka č. 6

Výše příspěvku při převzetí dítěte

Věk nezaopatřeného dítěte	Příspěvek při převzetí dítěte v Kč
do 6 let	8000
6 – 15 let	9000
15 – 18 let	10000

Zdroj: www.mpsv.cz

- **Příspěvek na zakoupení motorového vozidla**

Na tuto dávku má nárok pěstoun, který má ve své péči alespoň čtyři děti. Získané motorové vozidlo nesmí být používáno na výdělečnou činnost. Tento

¹⁰⁸ <http://www.sfinance.cz/osobni-finance/informace/prehled-davek/pestounska-pece/>.

¹⁰⁹ http://ww.znojmo.caritas.cz/osobni_asistence/legislativa/data/zakon_o_statni_socialni_podpore.pdf.

¹¹⁰ <http://www.sfinance.cz/osobni-finance/informace/prehled-davek/pestounska-pece/>.

příspěvek je vyplácen ve výši 70 % pořizovací ceny vozidla nebo opravy vozidla. Horní hranicí tohoto příspěvku je 100 000 Kč.¹¹¹

Před podáním žádosti nesmí pěstoun v posledních deseti kalendářních letech přesáhnout součtem poskytnutých příspěvků částku 200 000 Kč. Pěstoun musí doložit potvrzení o zakoupení tohoto motorového vozidla, na které mu byl poskytnut příspěvek. Pokud peníze nepoužil na nákup vozidla, musí být peníze vráceny.¹¹²

Dojde-li k tomu, že pěstoun osobní motorové vozidlo, na které dostal příspěvek, prodá. Nebo toto vozidlo daruje v době, kdy neuplynula doba pěti let od poskytnutí příspěvku, či začne-li vozidlo používat na výdělečnou činnost anebo přestane být pěstounem (ne z důvodu vážných zdravotních potíží) bude nucen vrátit určitou část tohoto příspěvku (viz příloha č. XXI).¹¹³

¹¹¹ <http://www.mpsv.cz/ce/2#dsp>.

¹¹² http://ww.znojmo.caritas.cz/osobni_asistence/legislativa/data/zakon_o_statni_socialni_podpore.pdf.

¹¹³ tamtéž

ZÁVĚR

Během několika posledních let se počet žadatelů o náhradní rodinnou péči zvýšil. Jedním z důvodů, proč je tomu tak, je nezdravý způsob života. Na člověka působí špatné okolní vlivy, často také stres a přidává se k tomu i špatná péče o své tělo. Toto všechno a ještě mnoho dalšího je příčinou neplodnosti. Neplodnost je jedna z hlavních příčin, proč lidé vyhledávají náhradní rodinnou péči.

Když se manželský pár nebo partneři rozhodnou pro náhradní rodinnou péči, musí absolvovat dlouhou cestu, na které projdou různými vyšetřeními. Při psaní této bakalářské práce jsem navštěvovala jednu pracovníci oddělení sociálně právní ochrany dětí na ÚMČ v Praze 18, která se v praxi pohybuje již dlouhou řádku let. Měla jsem tu možnost nahlédnout do několika spisů a bylo mi vysvětleno, jak probíhá umístění dítěte do rodiny.

Jak jsem se dozvěděla, o dítě žádají většinou dobře situovaní lidé, kteří mají jistý měsíční příjem a dobré životní podmínky. Většinou jsou to lidé velmi vzdělaní. Větší šanci na osvojení dítěte mají manželské páry, jelikož dítě má jak ženský, tak i mužský vzor. Ale jsou případy, kdy dítě dostane do péče i žena, která je samoživitelka.

V dnešní době je zájem o náhradní rodinnou péči tak velký, že převýšil i počet dětí v „nabídce“. Ale na druhou stranu, vyrůstá v ústavních zařízeních velký počet dětí, které umístěny v rodině nejsou a některé nejspíš vůbec nebudou. Je to dáno tím, že žadatelé si mohou své budoucí dítě vybrat podle určitých kritérií, jež uvádí už na počátku žádosti o náhradní rodinnou péči. Najde se jen málo takových, kteří si podmínky týkající se vzhledu a psychického stavu dítěte nekladou.

Cílem mojí bakalářské práce bylo přiblížit problematiku náhradní rodinné péče. A to jak lidem, kteří jsou zájemci o ní, tak i člověku, který je v této oblasti laikem. Náhradní rodinná péče je velmi široká oblast a nelze ji shrnout do pár vět. Přesto doufám, že přečtení mé bakalářské práce přiblížilo něco málo o její problematice.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BUBLEOVÁ, V., BENEŠOVÁ, L. *Adopce.com - Průvodce náhradní rodinnou péčí*. Praha : Středisko náhradní rodinné péče, 2003.

BUBLEOVÁ, V., BENEŠOVÁ, L. *Hledáme nové rodiče*. Praha : Středisko NRP, 2001.

DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie – Vybrané kapitoly*. Praha : Grada Publishing, spol. s r. o., 1999. ISBN 80-7169-254-9.

DUNOVSKÝ, J. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha . Avicenum, zdravotnické nakladatelství, 1986.

FOD. [online]. [cit. 2008-04-07]. Dostupné na WWW: <http://www.fod.cz/stranky/adopce/nrp/pest_pece.htm>.

FORTUNÍKOVÁ, T. *Adopce (osvojení) – základní info*. [online]. [cit. 2008-04-09]. Dostupné na WWW: <<http://gonxha.blog.cz/0707/adopce-zakladni-info>>.

ICM NIDM MŠMT. [online]. Praha : MŠMT, 2006. [cit. 2008-04-07]. Dostupné na WWW: <<http://www.icm.cz/osvojeni>>.

KLIMEŠ, J. [online]. [cit. 2008-04-09]. Dostupné na WWW: <<http://klimes.mysteria.cz/nrp/zvdopis.html>>.

KLIMEŠ, J. [online]. [cit. 2008-04-09]. Dostupné na WWW: <<http://klimes.mysteria.cz/nrp/curriculum.html>>.

KOVAŘÍK, J. a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*. Praha : Portál, 2004. ISBN 80-7178-957-7.

LOVASOVÁ, L. Rodinné vztahy. In *Sborník studií - Děti a jejich problémy*. Praha : Sdružení Linka Bezpečí, 2005. ISBN 80-239-4482-7.

Magistrát hlavního města Prahy, odbor sociální péče a zdravotnictví.

MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3.

MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče (průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny)*. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.

MPSV [online]. Praha : MPSV. [cit. 2008-04-08]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/2#dsp>>.

Nadace Terezy Maxové [online]. Praha : Středisko náhradní rodinné péče. [cit. 2008-04-08]. Dostupné na WWW: <<http://www.adopce.com/beta/adopce/grafy.php?stranka=22>>.

Nadační fond pro opuštěné děti Rozum a cit [online]. Praha: Nadační fond pro opuštěné děti Rozum a cit. [cit. 2008-04-08]. Dostupné na WWW: <<http://www.rozumacit.cz/nrp.html>>.

NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L. *K vybraným otázkám osvojování dětí*. Praha : Linde nakladatelství s. r. o., 2004. ISBN 80-86131-56-4.

PROVAZNÍKOVÁ, H. *Náhradní rodinná péče*. Praha : Česká společnost na ochranu dětí – edice Růžová linka, 2002. ISBN 80-238-9451-X.

RADVANOVÁ, S., KOLUCHOVÁ, J., DUNOVSKÝ, J. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha : SPN, 1980.

SFINANCE [online]. [cit. 2008-04-06]. Dostupné na WWW: <<http://www.sfinance.cz/osobni-finance/informace/prehled-davek/pestounska-pece/>>.

SOS DĚTSKÉ VESNÍČKY ČR [online]. [cit. 2008-04-06]. Dostupné na WWW: <<http://www.sos-vesnicky-cz/index.php?Title=Naše%20činnost&>>.

ÚMČ Praha 18. *Náhradní rodinná péče – průvodce pro žadatele o NRP*. Praha : ÚMČ Praha 18.

ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí.

ÚMČ Praha 18, oddělení státní sociální podpory.

Zákon o státní sociální podpoře [online]. [cit. 2008-04-09]. Dostupné na WWW: <http://www.znojmo.caritas.cz/osobni_asistence/legislativa/data/zakon_o_statni_socialni_podpore.pdf>.

ABSTRAKT

KAŠPÍRKOVÁ, J. *Formy náhradní rodinné péče v ČR*. Praha 2008. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. Jana Šimečková.

Klíčové pojmy: rodina, náhradní rodinná péče, osvojení, zrušitelné osvojení, nezrušitelné osvojení, pěstounská péče, „volné“ dítě, žadatelé o náhradní rodinnou péči

Práce se zabývá základními formami náhradní rodinné péče v České republice. Obsahuje stručnou historii osvojení i pěstounské péče. Definiuje rodinu, její význam a funkce. Uvádí poruchy rodiny i rodičovství. Objasňuje jak kritéria pro umístění dítěte do náhradní rodinné péče, tak i pro výběr žadatelů o ní. Seznamuje nás s postupem při žádosti o náhradní rodinnou péči. V této práci najdeme i právní normy jenž ji umožňují. V neposlední řadě uvádí i druhy dávek pěstounské péče.

ABSTRACT

KAŠPÍRKOVÁ, J. Forms of the substitute family care in the Czech republic. Prague 2008. Bachelor work. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie.
The Head of the project is: Mrs. Mgr. Jana Šimečková

Fundamental terms: family, substitute family care, adoption, opportunity of revocable adoption and irrevocable adoption, foster-parent's care, free child, applicants of substitute family care

My work contains the basic forms of substitute family care in the Czech republic and also a brief history of adoption and foster-parent's care. It describes a family, its importance and functions. It mentions the defects in a family and parenthood. It makes clear both the criteria of child's location in the substitute family care and the selection of the applicants. It shows the way how to ask for the substitute family care. The legal norms how make substitute family care possible are mentioned. Finally it describes the kinds of foster-parent's care benefits.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. I – Informace o náhradní rodinné péči

Příloha č. II – Příklad životopisu jedné žadatelky Jaroslavy

Příloha č. III – Žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny (manželské páry)

Příloha č. IV – Žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny (žadatelka)

Příloha č. V – Žádost partnera žadatelky žádající o zařazení do evidence osob vhodných stát se osvojiteli/pěstouny

Příloha č. VI – Osobní dotazník pro žadatele o náhradní rodinnou péči

Příloha č. VII – Zdravotní dotazník pro žadatele o náhradní rodinnou péči

Příloha č. VIII – Dotazník pro žadatele o náhradní rodinnou péči

Příloha č. IX – Dotazník pro žadatele o náhradní rodinnou péči – představy o dítěti

Příloha č. X – Žádost o opis z rejstříku trestů

Příloha č. XI – Důvody, pro které nelze občany zařadit do seznamu osob, které žádají o svěření dítěte do své péče, případně lze zařadit s výhradou

Příloha č. XII – Co vás čeká, když zazvoní telefon

Příloha č. XIII – Příklad zvacího dopisu pro žadatele o náhradní rodinnou péči

Příloha č. XIV – Žádost o svěření dítěte do péče budoucích osvojitelů

Příloha č. XV – Žádost o svěření dítěte do péče budoucích pěstounů

Příloha č. XVI - Protokol

Příloha č. XVII – Přehledný list dítěte

Příloha č. XVIII, IXX, XX, XXI – Žádost o dávku pěstounské péče (příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení motorového vozidla)

INFORMACE

Náhradní rodinná péče

(adopce, pěstounská péče)

Další doklady :

Potvrzení o příjmu žadatelů

Životopisy žadatelů (pohnutky, které je k NRP vedou, finanční jištění, děti postižené, jiná etnika...) *Domdel ulřaba*

Kopie oddacího listu

Kopie rozvodových rozsudků

Fotokopie OP

Fotografie žadatelů – pouze žadatelé o adopci (nejlépe společné foto ze současnosti) – 3x

Závěrem - po odevzdání tiskopisů a splnění všech náležitostí požádá OSPOD o opis z trestního rejstříku a provede sociální šetření v rodině žadatelů o NRP.

Poznámka :

Přednost manželské páry

Finanční zajištění rodiny

Rodiče volných dětí (alkohol, drogy, jiné závislosti...)

Postižené děti

Jiná etnika

Příloha č. II

Příklad životopisu jedné žadatelky Jaroslavy

Narodila jsem se v Praze. Od útlého věku jsem bydlela na Praze 3 - Žižkově. Žižkov je velmi originální pražská čtvrť, hodně na mě působila. Nejvíce mě ovlivnilo soužití s romskou komunitou. Na Žižkově se vyskytují olašští Rómové. Jako specifická skupina Rómů mají odlišné zvyky, tradice, kulturu a jsou mnohem uzavřenější než slovenští Rómové. Vždy mě fascinoval jejich způsob života, jejich spontánnost, bezprostřednost. Až mnohem později jsem se dověděla více o jejich historii. Tenkrát jsem ani nevěděla, že to jsou olašští Rómové. Vždy se jim říkalo Cikáni. Jejich děti se s námi (bílymi) ani moc nekamarádily, občas docházelo k dětským rvačkám. Do školy s námi také nechodily, končily většinou ve zvláštních školách. Přesto jsem k nim měla zvláštní vztah, vždy jsem je jakoby zpovzdálí pozorovala. Na Žižkově také byla velká skupina sociálně slabých rodin. Jejich děti chodily často dost zanedbané. Mnoho z nich v pozdějším věku končilo ve výchovných ústavech nebo ve věznicích. Bez rozdílu finanční situace rodiny jsme se kamarádily všichni dohromady. Tvořily jsme velkou skupinu, která se skoro každý den scházela v parku u Olšanského náměstí. Mladší si hrály, lezly po stromech, starší debatovaly, kouřily. Starší se staraly o mladší automaticky.

Naše rodina mi někdy připadala jiná. Máma středoškolačka, táta vysokoškolák (oboje dost nezvyklé v jiných rodinách), bratr a já jsme navštěvovali základní školu s rozšířenou výukou jazyků. Také zařízení naší domácnosti bylo odlišné. Ostatní měli kamna na tuhá paliva, my jediné plynový etážový kotel a kachličkovou koupelnu. Museli jsme chodit v pravidelnou dobu na večeři, což u ostatních rodiče nevyžadovali. Nejvíce jsem se kamarádila se dvěma sestrami, z nichž jedna je dodnes mojí nejlepší kamarádkou. Společně, jenom ve třech, jsme podnikaly spoustu akcí. Později (ještě jako nezletilé) jsme také jezdily na společné prázdniny (i do zahraničí). Ve starším věku jsme se staraly o mladší děti ze Žižkova.

Další věcí, která mě velmi ovlivnila, byl letní tábor. Jezdila jsem na něj od šesti let až do dospělosti, kdy jsem tam byla jako vedoucí. Tábor byl v nádherné krajině jižních Čech, mezi dvěma rybníky. Bydleli jsme v zámku, v chatkách, ve stanech. Přestože tábor byl velký, sešla se tam výborná parta vedoucích a praktikantů, kteří byli víceméně stálí. Každý rok pro nás připravili celo táborovou hru a ještě byla hra, kde soutěžil každý sám za sebe. Sešla se tam i výborná parta dětí, které tam potom jezdily každý rok. Když jsme byly starší, začali jsme se stýkat i mimo tábor. Dodnes tvoříme ucelenou skupinu kamarádů. Společně jezdíme na hory, na vodu, na kole, trávíme společně Silvestr a jiné akce.

Těžko říci, která z těchto dvou věcí mě ovlivnila více, hlavně každá jinak. Kamarády mám dodnes z obou skupin a ti ze Žižkova také patří do skupiny táborové.

Další věcí, která mě velmi ovlivnila, byly každoroční prázdniny s tátou. Po rozvodu rodičů jsme s tátou jezdili někdy na 14 dní, někdy i s jeho přítelkyní a její dcerou. Většinou jsme jezdili na Slovensko do hor. Prošla jsem snad všechny hory, které na Slovensku jsou. Spali jsme pod stanem nebo v chatkách. Všechno bylo hodně sportovní, vždy jsme ušli hodně kilometrů. Podobně jsme trávili i naše společné víkendy (jednou za čtrnáct dní). Naučila jsem se vydržet toho co nejvíce, i když už jsem nemohla se silami. V dospělosti jsme s tátou jezdili na hory sami, nebo s partou jeho známých horolezců. Vždycky se mi to strašně líbilo.

Z tábora a z prázdnin s tátou si myslím, že jsem získala velmi krásný vztah k přírodě. Moje máma mě také ovlivnila svým vztahem k přírodě, ale hlavně ke knihám. Mnoho čte a já také velmi ráda čtu, především beletrii. V dětství jsem také hodně četla dobrodružné knihy - především mayovky a knížky od Foglara. Nyní čtu spíše odbornou literaturu.

Velmi negativně na mě působil můj pobyt na střední průmyslové škole stavební. První dva ročníky jsem neměla žádné potíže - bylo málo odborných předmětů. Od třetího ročníku mě škola přestala bavit. Předměty se mi zdály absolutně nezajímavé a zbytečné. Učitelé chtěli, abychom se všechno učili nazpaměť, což nesnáším. Ve čtvrtém ročníku, když mi bylo 18 let, jim vadilo, že nebydlím s rodiči, že jsem prý příliš samostatná. Dopadlo to tak, že jsem ve čtvrtém ročníku propadla, ale školu jsem stejně nedokončila. Pozitivní na tom je, že jsem si uvědomila, co nechci v životě dělat.

Zdroj: <http://klimes.mysteria.cz/nrp/curriculum.html>

Příloha č. III

Městská část Praha
Úřad městské části
Odbor
Adresa

Věc: Žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny

	Žadatelka	Žadatel
Jméno, příjmení, titul:		
Datum narození:		
Číslo OP (pasu):		
Trvalé bydliště:		
/včetně PSČ/		

Žádám o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli / pěstouny* podle ustanovení § 22 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně“).

Souhlasím s tím, že dle § 21 odst. 5 písm. g) zákona o sociálně-právní ochraně dětí je orgán sociálně-právní ochrany zprostředkující náhradní rodinnou péči oprávněn zjišťovat veškeré potřebné údaje o mé osobě (včetně vyžádání zdravotní dokumentace), o způsobu mého života a dalších skutečnostech, rozhodných pro zprostředkování náhradní rodinné péče. Rovněž souhlasím s tím, že orgán sociálně-právní ochrany má právo kdykoliv zjišťovat, zda nedošlo ke změně skutečností uvedených ve spisové dokumentaci.

Souhlasím s účastí na přípravě fyzických osob k přijetí dítěte do rodiny, dle § 21 odst. 5 písm. h) zákona o sociálně právní ochraně.

Pokud Magistrát hl. m. Prahy nezprostředkuje osvojení do 3 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o zařazení do evidence žadatelů, přechází žádost do evidence Ministerstva práce a sociálních věcí, po dalších 6 měsících souhlasím / nesouhlasím * s tím, že bude naše žádost postoupena do evidence Úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí pro zprostředkování osvojení ve vztahu k cizině, dle § 21 odst. 5 písm. f) bod 1. zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

V Praze dne:

.....
podpis žadatelky

.....
podpis žadatele

* nehodící se škrtněte

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. IV

Městská část Praha
Úřad městské části
Odbor
Adresa

Věc: Žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny

Žadatelka

Jméno, příjmení, titul:

Datum narození:

Číslo OP (pasu):

Trvalé bydliště:

/včetně PSČ/

Žádám o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli / pěstouny* podle ustanovení § 22 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně“).

Souhlasím s tím, že dle § 21 odst. 5 písm. g) zákona o sociálně-právní ochraně dětí je orgán sociálně-právní ochrany zprostředkující náhradní rodinnou péči oprávněn zjišťovat veškeré potřebné údaje o mé osobě (včetně vyžádání zdravotní dokumentace), o způsobu mého života a dalších skutečnostech, rozhodných pro zprostředkování náhradní rodinné péče. Rovněž souhlasím s tím, že orgán sociálně-právní ochrany má právo kdykoliv zjišťovat, zda nedošlo ke změně skutečností uvedených ve spisové dokumentaci.

Souhlasím s účastí na přípravě fyzických osob k přijetí dítěte do rodiny, dle § 21 odst. 5 písm. h) zákona o sociálně právní ochraně.

Pokud Magistrát hl. m. Prahy nezprostředkuje osvojení do 3 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o zařazení do evidence žadatelů, přechází žádost do evidence Ministerstva práce a sociálních věcí, po dalších 6 měsících souhlasím / nesouhlasím * s tím, že má žádost bude postoupena do evidence Úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí pro zprostředkování osvojení ve vztahu k cizině, dle § 21 odst. 5 písm.f) bod 1. zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

V Praze dne:

.....
podpis žadatelky

* nehodící se škrtněte

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. V

Městská část Praha
Úřad městské části
Odbor
Adresa

Partner

Jméno, příjmení, titul:

Datum narození:

Číslo OP (pasu):

Trvalé bydliště:

/včetně PSČ/

Žadatelky žádající o zařazení do evidence osob vhodných stát se osvojiteli /pěstouny *

Jméno, příjmení, titul:

Trvalé bydliště:

/včetně PSČ/

Souhlasím s tím, že dle § 21 odst. 5 písm. g) zákona o sociálně-právní ochraně dětí je orgán sociálně-právní ochrany zprostředkující náhradní rodinnou péči oprávněn zjišťovat veškeré potřebné údaje o mé osobě (včetně vyžádání zdravotní dokumentace), o způsobu mého života a dalších skutečnostech, rozhodných pro zprostředkování náhradní rodinné péče. Rovněž souhlasím s tím, že orgán sociálně-právní ochrany má právo kdykoliv zjišťovat, zda nedošlo ke změně skutečností uvedených ve spisové dokumentaci.

Souhlasím s účastí na přípravě fyzických osob k přijetí dítěte do rodiny, dle § 21 odst. 5 písm. h) zákona o sociálně právní ochraně.

V Praze dne:

.....
podpis žadatelky

.....
podpis partnera

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. VI

OSOBNÍ DOTAZNÍK PRO ŽADATELE O NÁHRADNÍ RODINNOU PÉČI

osvojení pěstounská péče poručenství pěstounská péče na přechodnou dobu *

OSOBNÍ ÚDAJE	
Jméno, příjmení, titul:	rodné příjmení:
Bydliště: ulice číslo popisné/číslo orientační název městské části/PSC	
Telefon:	e-mail:
Datum a místo narození:	
Číslo občanského průkazu (pasu):	rodinný stav:
Státní příslušnost:	národnost:
Náboženské vyznání:	
VZDĚLÁNÍ (název školy, obor)	
základní vyučen v oboru	
středoškolské	
vysokoškolské	
jiné odborné zkoušky	
.....	
SOUČASNÉ ZAMĚSTNÁNÍ (název zaměstnavatele, Vaše postavení v zaměstnání apod.)	
ZÁJMY	

* nehodící se škrtněte

RODIČE		
Matka	Jméno, příjmení: Datum a místo narození: Zemřela v roce:	rozená: příčina úmrtí:
Otec	Jméno, příjmení: Datum a místo narození: Zemřel v roce:	 příčina úmrtí:
Sourozenci	ano/ne* kolikátý/á jste v pořadí:	
MANŽELSTVÍ		
Pořadí současného manželství:		
Jste-li rozveden/a		
- Trvání předchozích manželství:		
- Kdo podal návrh na rozvod a z jakého důvodu:		
- Z předchozího manželství jsou děti: ano/ne* kolik		
- Jste s dětmi v kontaktu: ano/ne* jak často		
Uveďte Vaše výchovné zkušenosti:		

* nehodící se škrtněte

Potvrzuji, že všechny uvedené údaje jsou pravdivé a jsem si vědom/a toho, že uvedení údajů nepravdivých může mít za následek vyřazení mé žádosti z evidence žadatelů.

Datum:

Podpis žadatele(ky):

Příloha č. VII

ZDRAVOTNÍ DOTAZNÍK PRO ŽADATELE O NÁHRADNÍ RODINNOU PÉČI

<p>Jméno a příjmení:</p> <p>Datum narození:</p> <p>Bydliště:</p> <p>Rodinný stav: ženatý/vdaná ف manželství I. II. III. svobodný(á) ف rozvedený(á) ف</p>
<p><u>Anamnéza:</u></p> <p>1. Rodinná:</p> <ul style="list-style-type: none">- vyskytlo se ve Vaší rodině (rodiče, sourozenci, děti) nějaké dědičné nebo závažné onemocnění ne / ano* – jaké <p>2. Osobní:</p> <ul style="list-style-type: none">- jaká závažná onemocnění jste podělal(a):- byl(a) jste pro somatické (interní, neurologické, ortopedické, apod.) onemocnění někdy v nemocnici ne / ano* – kdy pro jaké onemocnění- byl(a) jste pro duševní onemocnění někdy v nemocnici ne / ano* – kdy pro jaké onemocnění- utrpěl(a) jste nějaký závažný úraz ne / ano* – kdy jaký zůstaly Vám nějaké následky – ne / ano* - jaké- léčil(a) jste se ze závislosti ne / ano* – kdy drogové ف alkoholické ف hráčské ف jiné ف, jaké

* nehodící se škrtněte

Nynější onemocnění:

- léčíte se v současné době pro nějaké somatické (interní, neurologické, ortopedické apod.) onemocnění
ne / ano* – jaké

- léčíte se v současné době pro nějaké duševní onemocnění
ne / ano* – jaké

- docházíte pravidelně k praktickému lékaři
ne / ano* – jak často
proč

- docházíte k odbornému lékaři
ne / ano* – jaké odbornosti
jak často
proč

- užíváte trvale léky
ne / ano* – jaké (vyjmenovat)

- máte nějaké zdravotní obtíže a omezení
ne / ano* – kdy

- pobíráte plný nebo částečný invalidní důchod
ne / ano* - jaký, odkdy

- cítíte se zdrav(a)
ne / ano* - jaké máte potíže

- jiné údaje o Vašem zdravotním stavu (alergie, atd.)

* nehodící se škrtněte

Potvrzuji, že všechny uvedené údaje jsou pravdivé a jsem si vědom/a toho, že uvedení údajů nepravdivých může mít za následek vyřazení mé žádosti z evidence žadatelů.

Datum:

Podpis žadatele(ky):

Vlastní lékařské vyšetření
(vyplní registrující praktický lékař)

Jméno žadatele:

datum narození:

Objektivní vyšetření:

Orientace

Kontakt

Sluch

Zrak

Chůze a stoj

Pohyblivost

Hlava

Krk

Hrudník

Břicho

Páteř

Končetiny – horní

dolní

Diagnostický souhrn:

Současná terapie:

Přiložené odborné nálezy:

Datum, podpis lékaře a razítko:

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. VIII

DOTAZNÍK PRO ŽADATELE O NÁHRADNÍ RODINNOU PÉČI

žadatelé vyplní společně

MANŽELSTVÍ Datum uzavření sňatku: Délka známosti před sňatkem: Délka společného soužití před sňatkem:
BYTOVÉ POMĚRY (uveďte, kde žijete, jak velký byt nebo dům, máte-li zahradu, vybavení bytu, okolí apod.) Uveďte vlastnický vztah k bytu nebo, kde žijete: Žije někdo s Vaší rodinou ve společné domácnosti? (kdo, proč, jak dlouho apod.) Ostatní majetkové poměry:
FINANČNÍ SITUACE RODINY Pravidelné příjmy muže: ano/ne ve výši: Kč Pravidelné příjmy ženy: ano/ne ve výši: Kč Příjmy nepravidelné, občasné: ano/ne ve výši: Kč Dávky státní sociální podpory: ano/ne ve výši: Kč Soudem určená vyživovací povinnost: ano/ne ve výši: Kč Jiná platební povinnost: ano/ne ve výši: Kč

ÚDAJE O DĚTECH

1. Jméno příjmení:

Datum narození:

Současný pobyt:

Dítě je: vlastní osvojené v pěstounské péči manžela manželky jinak

Zdravotní stav:

- prodělal/a běžná dětská onemocnění:
 - dlouhodobě se léčí:
 - trpí postižením tělesným smyslovým nebo duševní poruchou ano/ne
- pokud ano, jedná se o stav vrozený trvalý dlouhodobý krátkodobý ?

2. Jméno příjmení:

Datum narození:

Současný pobyt:

Dítě je: vlastní osvojené v pěstounské péči manžela manželky jinak

Zdravotní stav:

- prodělal/a běžná dětská onemocnění:
 - dlouhodobě se léčí:
 - trpí postižením tělesným smyslovým nebo duševní poruchou ano/ne
- pokud ano, jedná se o stav vrozený trvalý dlouhodobý krátkodobý ?

3. Jméno příjmení:

Datum narození:

Současný pobyt:

Dítě je: vlastní osvojené v pěstounské péči manžela manželky jinak

Zdravotní stav:

- prodělal/a běžná dětská onemocnění:
 - dlouhodobě se léčí:
 - trpí postižením tělesným smyslovým nebo duševní poruchou ano/ne
- pokud ano, jedná se o stav vrozený trvalý dlouhodobý krátkodobý ?

Potvrzujeme, že všechny uvedené údaje jsou pravdivé a jsme si vědomi toho, že uvedení údajů nepravdivých může mít za následek vyřazení naší žádosti z evidence žadatelů.

Datum:

Podpis žadatelky

žadatele

Přílohy dotazníku:

- ✓ Fotografie žadatelů (ne starší jednoho roku) a jejich dětí (mají-li je)
- ✓ Potvrzení o příjmech
- ✓ Kopie oddacího listu
- ✓ Lékařské vyšetření podle orgánu sociálně právní ochrany
- ✓ Další doklady, které si vyžádá orgán sociálně právní ochrany

Příloha č. IX

DOTAZNÍK PRO ŽADATELE O NÁHRADNÍ RODINNOU PÉČI PŘEDSTAVY O DÍTĚTI

žadatelé vyplní společně

<p>1. Proč a jak dlouho uvažujete o přijetí dítěte do Vaší péče?</p>
<p>2. Hovořili jste s někým o Vašem záměru a jaký měl názor na Vaše rozhodnutí?</p> <p>s dětmi:</p> <p>s osobou, která s Vámi žije ve společné domácnosti:</p> <p>s rodiči / sourozenci:</p> <p>se širší rodinou:</p> <p>s ostatními:</p>
<p>3. Kdo zůstane s dítětem doma po přijetí do rodiny?</p>
<p>4. Jste ochotni přijmout:</p> <ul style="list-style-type: none">- dítě odlišného etnika? ne / ano* – jakého:- dítě nalezené / tzn. neznámá rodinná a sociální anamnéza/? ne / ano*
<p>5. Jaké onemocnění by Vám nevadilo? ¹⁾</p> <ul style="list-style-type: none">- léčitelné ف- neléčitelné ف- postižení smyslové ف- postižení tělesné ف- jiné ف
<p>6. Vaše představy o dítěti:</p> <ul style="list-style-type: none">- pohlaví:- věk /od – do/:- vzhled, intelekt a jiné /popište podrobněji/:

¹⁾ vhodnou variantu zakřížkujte

* nehodící se škrtněte

Datum:

Podpis žadatelky:

Podpis žadatele:

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. X

Žádosti zasílejte na adresu: Rejstřík trestů, Soudní 1, 140 66 Praha 4.

ŽÁDOST O OPIS Z REJSTŘÍKU TRESTŮ

Jen pro účely trestního řízení podle § 10 zák. č. 269/1994 Sb.

Žadatel

Účel žádosti
Spisová značka
Jméno a příjmení
Razítko Datum a podpis

Adresa žadatele

--

Identifikační údaje o sobě

Jméno a původní (rodné) příjmení		Nynější příjmení		Rodné číslo									
Den, měsíc, rok narození	Místo narození	Okres		Pohlaví *		Státní občanství							
				Muž Žena									
Jméno a příjmení otce		Jméno a příjmení matky		Rodné příjmení matky									
Trvalý pobyt													
OPIS REJSTŘÍKU TRESTŮ													

* Nehodící se škrtněte

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. XI

Důvody, pro které nelze občany zařadit do seznamu osob, které žádají o svěřeni dítěte do své péče, příp. lze zařadit s výhradou

1. kritéria osobní

věk žadatelů:

- věkový rozdíl mezi žadatelkou a dítětem by měl být větší osmnácti a menší čtyřiceti let, výjimečně s ohledem na zdravotní stav může být věkový rozdíl vyšší čtyřiceti let, nebo naopak i nižší.

zdravotní stav:

- vážné poruchy zdravotního stavu, které by bránily výkonu rodičovské funkce; somatická onemocnění nebo psychické poruchy s nepříznivou prognózou včetně poruch osobnosti a mentální retardace,
- omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům ze zdravotních důvodů,
- probíhající léčba ze závislosti - žádost lze po doručení zprávy ošetřujícího lékaře zařadit s výhradou.

K posouzení zdravotního stavu a v případě nejasností je orgán sociálně právní ochrany oprávněn požádat žadatele o další lékařská vyšetření.

2. kritéria osobních vztahů

manželství:

- žadatel je již ve třetím a dalším manželství (s výjimkou ovdovění), přičemž manželství předchozí byla ukončena především z jeho viny (možno posoudit rozvodové rozsudky),
- vztah, resp. společné soužití včetně manželství je v době podání žádosti kratší než tři roky.

děti:

- žadatel nemá prokazatelně zájem o vlastní děti a neplní své povinnosti vůči nim,
- žadatel má dítě, které pro jeho nezájem o ně žije v cizí péči nebo bylo osvojeno jinou rodinou,
- žadatelé byla pozastavena nebo omezena rodičovská zodpovědnost, nebo byl rodičovské zodpovědnosti zbaven.

3. kritéria občanská a sociální

- trestná činnost žadatelů, nelze brát ohled na zahlazení mravnostních deliktů a trestné činnosti na dětech,
- nevyhovující hmotné, sociální a bytové (např. zdravotně závadný byt) podmínky - v rodině musí být zajištěn příjem alespoň ve výši 1,5 násobku životního minima stávající rodiny za měsíc - je vhodné rozlišit výši příjmů u žadatelů o pěstounskou péči a žadatelů o osvojení,
- členství v neregistrovaných náboženských skupinách, v registrovaných po posouzení „stanov“ takové náboženské skupiny - orgán sociálně právní ochrany je oprávněn vyžádat si podrobnější informace o členství žadatele v jednotlivých sdruženích,
- skutečnosti poukazující na možnou závislost nebo rizikové návyky z hlediska účelu náhradní rodinné péče - nutné velmi podrobně zjistit, příp. upozornit poradnu.

4. jiná kritéria

- každá motivace, která obsahuje preferenci osobních zájmů na úkor potřeb dítěte,
- neúměrné požadavky na dítě, nadměrně vysoké požadavky na budoucí školské a životní úspěchy dítěte,
- konfliktní soužití s jinými osobami ve společné domácnosti, negativní postoje členů rodiny, kteří žijí se žadatelem ve společné domácnosti, k jeho úmyslu osvojit dítě.

Po přijetí žádosti je možno na požádání předložit k nahlédnutí žadatelé.

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. XII

Co Vás čeká, když zazvoní telefon:

- sdělíme Vám, že jste vhodnými náhradními rodiči pro konkrétní děťátko a pozveme Vás na seznámení se s dokumentací
- pracoviště : Magistrát hl. m. Prahy, odbor sociální péče a zdravotnictví, Charvátova 9, Praha 1 , 2. patro, dveře 208, pracovnice : Bc.Polanská-Klusáková, Hessová,
- sídlíme v kachlíkové budově za Tescem, při jednání obdržíte oznámení o tom, že jste byli vtipováni. Na základě tohoto dokladu máte možnost se s dítětem osobně seznamovat
- po seznámení s veškerou dokumentací a informacemi, které jsou o dítěti dostupné, se rozhodujete, zda se budete chtít s ním seznámit či nikoliv
- Pokud ano, je možné domluvit přímo schůzku z našeho pracoviště, či se můžete s vedením zařízení odkud dítě pochází, dohodnout sami
- Jdete za dítětem – od jeho věku se odvíjí počet návštěv, samozřejmě také záleží na Vaší připravenosti dítě převzít do péče. Vše ponecháváme na individuální dohodě. Předpokládá se, že u nejmenších dětí jde vše nejrychleji
- Zároveň u nás podepisujete žádost o vystavení rozhodnutí o předadopční péči – využijeme jen v případě, že řeknete na dítě ano.
- Pokud se rozhodnete dítě převzít – voláte na naše pracoviště s předstihem alespoň jednoho dne, s tím, že nám sdělíte datum převzetí dítěte. Zároveň svůj úmysl sdělíte v zařízení odkud dítě je. My zařizujeme propustku, které je odfaxována do zařízení
- Vy se při návštěvách dítěte zároveň vpytáte na jeho velikost, stravovací návyky apod.
- Nutné zakoupit autosedačku, kromě jiného. Nedoporučujeme to s množstvím přehánět...
- Děti rostou velmi rychle
- S dítětem lze zůstat doma prozatím s tím, že si vyčerpáte dovolenou a po té Vám bude vystaveno Úřadem MČ, dle trvalého bydliště dítěte, rozhodnutí o svěřeni dítěte do předadopční péče. Hlídejte si, aby v rozhodnutí bylo uvedeno datum převzetí dítěte.
- S tímto rozhodnutím můžete již nastoupit na mateřskou dovolenou
- Po převzetí dítěte do věku 7 let máte nárok na placenou mateřskou dovolenou v délce trvání 22 týdnů
- Porodné můžete žádat do 1 roku věku dítě
- Dítě je již doma, Vy se telefonicky domluvíte z úřadem, kdy si můžete osobně vyzvednout ono rozhodnutí – zřeknete se práva na odvolání – ihned Vám bude vyznačena právní moc
- Tři měsíce máte v předadopční či předpěstounské péči
- Je celkem obvyklé, že si dítě oslovujete svým vybraným jménem (u menších dětí)
- S pomocí sociální pracovnice si podáte žádost o osvojení dítěte k soudu v místě svého trvalého bydliště
- V rámci soudního řízení o osvojení jak I. stupně, tak II. Stupně k Vám ještě přijde sociální pracovnice, aby mohla podat soudu zprávu, je pravděpodobné, že soud po Vás bude chtít opět některá potvrzení, avšak je to již naposledy
- Z rozsudkem o osvojení pak již plně dítě zastupujete ve všech záležitostech, odbor vnitřních věcí můžete žádat o změnu jeho jména, apod....
- Pak je již vše na Vás, od úřadu je již klid, máte možnost navštěvovat setkávání adoptivních rodičů v Dětském centru, Praha 4, Sulická 120... vše již záleží na Vás

Osnova a témata zážitkového kurzu pro žadatele o osvojení

Kurz probíhá ve dvou dnech (jedno odpoledne a jeden celý den) v tématických blocích. Dáváme přednost seminární formě, diskusím, praktickým cvičením a proto předpokládáme aktivní účast žadatelů. Kromě zkušeností a postojů žadatelů využíváme skupinových charakteristik, vlastního zážitku účastníků např. při hraní rolí či sdělování pocitů.

1. **Vývoj sociálních a citových vztahů** – proces vytváření „přilnutí“, pevné vazby (formy), otázka vztahových osob
2. **Základní sociální a psychické potřeby dítěte** – psychická deprivace, důsledky a překonávání následků psychické deprivace, terapie
3. **Výchovné přístupy a postoje** – pracujeme formou tématických okruhů „k zamyšlení“ v páru, který se vždy pro určitý okruh otázek stává moderátorem (aktivní zapojení všech účastníků)
4. **Děti vlastní a osvojené** – rozdíly, sdělování faktu o osvojení
5. **Zkušenosti rodičů osvojitelů** - přenos informací, sdělování zkušeností
6. **Přehrávání rolí v praktických cvičeních, skupinová práce s kasuistikami**
7. **Etnika** – výchova a vývoj dítěte s odlišným etnickým pozadím a speciálními výchovnými potřebami
8. **Vzdělávání dětí** – nejen menšinová etnika a děti se speciálními potřebami
9. **Rodinné konstelace** – vnitřní přijetí biologických rodičů, vytváření autentického vlastního prožitku vztahu mezi biologickými rodiči, dítětem a adoptivními rodiči prostřednictvím praktického cvičení s následnou diskusí.

Co Vás ještě čeká ?

- po úvodní přednášce Vás čeká teoretická část přípravy v Dětském centru, Praha 4 , Sulická 120, tel. : 241 715 252, 241 721 862, spojení : Z Metra C Kačerov, autobusy směrem na Thomayerovu nemocnici, stanice buď Zálesí a první ulici před stanicí se dáte vpravo dolu nebo vystoupíte na stanici Sulická a dáte se nazpět podél domova důchodců, přes zalesněnou část a ocitnete se vedle areálu Dětského centra, přednášky probíhají v hlavní budově v přízemí vpravo.
- Individuálně se objednávejte u primářky MUDr. Lukešové na prohlídku Dětského centra ,při které se dostanete do kontaktu s dětmi
- zážitkový kurz v DC Paprsek, Praha 9, Šestajovická 19/ 580 v průběhu budete objednáni k psychologickému vyšetření, telefon : 281 866 654, spojení z Metra B, stanice Hloubětín, pěšky, podchodem vpravo, pod nákupním centrem, na silnici odbočíte vpravo a již podle směrovek.
- pravděpodobně Vám během této přípravy propadne platnost zdravotních zpráv, které pro posouzení nesmí být starší než půl roku, za což se omlouváme, stačí vyzvednou v DC Paprsek stávající formulář s názvem vlastní lékařské vyšetření, kde stačí pouze datum a razítko lékaře, že je stav nezměněn. Intenzivně pracujeme na tom, aby se celý proces zrychlil.
- Po doručení Vašeho psychologického posouzení z DC Paprsek, dáváme Vaši žádost spolu se zdravotní zprávou posudkové lékařce, která hodnotí Vaši připravenost ze zdravotního hlediska
- Ihned po té je vydáno rozhodnutí o zařazení do evidence osvojitelů / či nezařazení/
- Po obdržení kladného rozhodnutí se telefonicky objednávejte na Magistrátu hl. m. Prahy, odboru sociálně péče a zdravotnictví, Charvátova 9, Praha 1, 2. patro, dveře 208 na závěrečný pohovor týkající se Vašich představ o přijatém dítěti. Pozor neplést si hlavní budovu, která má vchod rovněž z Charvátovy ulici, sídlíme v kachlikové budově hned za Tescem. Telefon : žadatelé z Prahy 1-11 se objednávají u pi Polanské-Klusákové na čísle : 236004190, žadatelé z Prahy 12-22 u pi Hessové, telefon 236004191
- Potom již čekáte

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. XIII

Příklad zvacího dopisu pro žadatele o NRP

P.T.
Josef Novák
Marie Nováková
Nad Strží 20
160 00 Praha 5

Věc: Pozvání k psychologickému vyšetření

Vážení žadatelé,

Na základě žádosti Magistrátu ze dne 3. 11. 99 vás zveme k psychologickému vyšetření, ke kterému se můžete objednat na telefonním čísle: 66 106 434 (Mgr. Jeroným Klimeš), 66 106 429 (Mgr. Helena Vaněčková či Mgr. Simona Hoskovcová) nejlépe mezi 10:00 - 14:00. Vlastní vyšetření se bude skládat z řady dvou- až tříhodinových setkání. O dalších detailech budete informováni při vstupním setkání.

Jak se k nám dostanete:

Konečná tramvaje 1, 9, 16 stanice Spojovací. Ve směru jízdy je vysoká budova učňovského učiliště, do kterého vejdete hlavním vchodem. Potom půjdete doleva podle šipek na Městské centrum sociálních služeb a prevence. Projdete nádvořím k výtahu. Vyjedete do 1. patra, kde jsou dveře č. 10 a zvonek.

Těšíme se na vaši návštěvu.

S úctou

Zdena Prokopová
sociální pracovnice NRP

V Praze dne 19. 11. 1999
Naše značka: 99220

Zdroj: <http://klimes.mysteria.cz/nrp/zvdopis.html>

Příloha č. XIV

Žádost o svěřeni dítěte do péče budoucích osvojitelů

Podle § 69 odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů a § 19 odst. 1 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Žadatelka

Jméno, příjmení, titul:

Datum narození:

Číslo OP (pasu):

Trvalé bydliště /včetně PSČ/:

a

Žadatel

Jméno, příjmení, titul:

Datum narození:

Číslo OP (pasu):

Trvalé bydliště /včetně PSČ/:

Žádám o svěřeni do péče budoucích osvojitelů nezletilého dítěte

Jméno, příjmení:

Datum narození:

umístěného t.č. v péči:

Magistrát hl. m. Prahy, odbor sociální péče a zdravotnictví, oddělení sociální nás vyrozumělo o tom, že jsme byli vytipováni jako vhodní osvojitelé k tomuto dítěti, zároveň jsme byli seznámeni s jeho zdravotním stavem, psychomotorickým vývojem a sociální situací.

S dítětem jsme navázali kontakt a nyní jsme již rozhodnutí převzít jej do péče za účelem pozdějšího osvojení.

V Praze dne:

.....
podpis žadatelky

.....
podpis žadatele

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. XV

Žádost o svěřeni dítěte do péče budoucích pěstounů

Podle § 45a odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů a § 19 odst. 1 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Žadatelka

Jméno, příjmení, titul:

Datum narození:

Číslo OP (pasu):

Trvalé bydliště /včetně PSČ/:

a

Žadatel

Jméno, příjmení, titul:

Datum narození:

Číslo OP (pasu):

Trvalé bydliště /včetně PSČ/:

Žádám o svěřeni do péče budoucích pěstounů nezletilého dítěte

Jméno, příjmení:

Datum narození:

umístěného t.č. v péči:

Magistrát hl. m. Prahy, odbor sociální péče a zdravotnictví, oddělení sociální nás vyrozumělo o tom, že jsme byli vytipováni jako vhodní pěstouni k tomuto dítěti, zároveň jsme byli seznámeni s jeho zdravotním stavem, psychomotorickým vývojem a sociální situací.

S dítětem jsme navázali kontakt a nyní jsme již rozhodnutí převzít jej do péče za účelem pozdější pěstounské péče.

V Praze dne:

.....
podpis žadatelky

.....
podpis žadatele

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. XVI

PROTOKOL

sepsaný na oddělení sociálně-právní ochrany dětí Úřadu městské části Praha 18,
Bechyňská 639, Praha 9 - Letňany dne

Přítomní : Funkce :

Dostavili se rodiče dítěte

Jméno a příjmení : nar. r.č.
bytem :

1/ Matka

Jméno a příjmení: nar. r.č.
bytem :

č. OP vydaného dne kým

2/ Otec (není-li otec dítěte určen, nevyplňuje se)

Jméno a příjmení : nar. r.č.

bytem :

č. OP vydaného dne kým

Přítomní rodiče uvedli:

Po zralé úvaze prohlašují bez vztahu k určitým osvojitelům, že souhlasí, aby jejich dítě,
uvedené shora, bylo osvojeno.

V případě, že se dítě nepodaří umístit v rámci České republiky, souhlasí rodiče s osvojením
do ciziny.

Tento souhlas dávají po uplynutí šesti týdnů od narození dítěte a po poučení o významu
a dosahu osvojení ve smyslu § 63 až 77 zákona o rodině č. 94/1963 Sb., v platném znění,
s vědomím, že osvojením zaniká rodičovská zodpovědnost (souhrn práv a povinností), a že
může být rozhodnutím soudu vysloveno osvojení nezrušitelné.

Po přečtení schváleno a podepsáno.

.....
Matka dítěte

.....
Otec dítěte

.....
pracovník OSPOD

úřední razítko

.....
pracovník OSPOD

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. XVII

Přehledný list dítěte
vhodného ke svěření do náhradní rodinné péče
(vyplňuje orgán sociálně právní ochrany podle místa trvalého bydliště dítěte)

I. DÍTĚ

Jméno a příjmení
Datum a místo narození rodné č.
Státní příslušnost Národnost
Trvalé bydliště
Přechodné bydliště
Současné bydliště

II. RODIČE

Matka:

Jméno a příjmení
Datum a místo narození rodné č.
Státní příslušnost Národnost
Trvalé bydliště
Přechodné bydliště
Současné bydliště
Stav
Zaměstnání
Adresa zaměstnavatele
Zemřela dne Příčina úmrtí
Nezvěstná od

Otec:

Jméno a příjmení
Datum a místo narození rodné č.
Státní příslušnost Národnost
Trvalé bydliště
Přechodné bydliště
Současné bydliště
Stav
Zaměstnání
Adresa zaměstnavatele
Zemřel dne Příčina úmrtí
Nezvěstný od

Poručník:

Jméno a příjmení
Datum a místo narození rodné č.
Trvalé bydliště
Zaměstnání
Ustanoven rozhodnutím soudu v
č. j. které nabylo právní moci dne

III. SOUROZENCI DÍTĚTE

	Jméno a příjmení	datum narození	současné bydliště	zbav. rod. práv
1.
2.
3.
4.
5.
6.

IV.

Bytové poměry rodiny

Ekonomické podmínky příjem otce

příjem matky

příjem dítěte - důchod

- výživné

Jedná se u některého z rodičů, případně sourozenců o:
prostituci, kriminalitu, sexuální promiskuitu, absenérství, fluktuanství, migraci apod.?
.....

Rodiče rozvedeni (kolikrát)?

matka

otec

Dítě je v ústavu umístěno z důvodu

Rodiče podepsali protokol o souhlasu k osvojení dítěte

matka dne

otec dne

Rodiče zbaveni / omezení rodičovských práv

způsobilosti k právním úkonům v plném rozsahu

(uveďte data soudního rozhodnutí a číslo spisu)

Rodiče jeví - nejeví o dítě opravdový zájem

Jeví o dítě zájem někdo z příbuzných?
.....

Důvod odebrání dítěte z péče rodičů

.....

U dítěte byla / nebyla nařízena ústavní výchova (soud, datum, č.j. soudního rozhodnutí)

Číslo spisu Om vedeného u

Souvislé spisy soudní

.....

Další informace o dítěti

.....

.....

.....

Přehledný list pro potřebu osvojení a pěstounské péče vyplnil/a:

.....

dne

Přílohy:

Barevná fotografie dítěte

Anamnestická a zdravotní data dítěte

Psychologické vyšetření dítěte

Údaje o zdravotním stavu rodičů

MPSV - Přehledný list dítěte vhodného ke svěřeni do náhradní rodinné péče

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení sociálně právní ochrany dětí

Příloha č. XVIII

DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko

Žádost o dávku pěstounské péče - příspěvek na úhradu potřeb dítěte

A. O příspěvek na úhradu potřeb dítěte žádá:

Zaškrtněte prosím jednu z uvedených možností.

- pěstoun, poručník¹⁾ nebo osoba, která má zájem stát se pěstounem, bylo-li jí dítě (dětí) rozhodnutím příslušného orgánu dočasně svěřeno do péče před rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče, anebo osoba, která má v osobní péči dítě (dětí), k němuž nemá vyživovací povinnost, přičemž probíhá soudní řízení o ustanovení této osoby poručníkem dítěte (dále jen pěstoun) (vyplňte všechny části kromě E)
- zletilé nezaopatřené dítě (vyplňte všechny části kromě částí C, D, H)

B. Pěstoun:

Příjmení:	Jméno:	Titul:
Rodné příjmení ²⁾ :	Rodné číslo v ČR ³⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p.:	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	

C. Nezletilé nezaopatřené děti, které byly žadateli svěřeny do pěstounské péče nebo péče poručníka, případně byly dočasně svěřeny do péče před rozhodnutím soudu o svěřeni do pěstounské péče, anebo jsou v osobní péči žadatele, který k nim nemá vyživovací povinnost, přičemž probíhá soudní řízení o ustanovení žadatele jejich poručníkem⁴⁾:

č.	Příjmení	Jméno	Rodné číslo v ČR ³⁾	Zdrav. st. ⁵⁾	Důchod ⁶⁾
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

1) § 43 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

2) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

3) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

4) V tabulce uveďte pouze ty děti, na které jste dosud nárok na příspěvek na úhradu potřeb neuplatnil(a). Pokud je takových dětí více než kolonek v tabulce, podejte na zbývající děti další samostatnou žádost.

5) Do kolonky **Zdrav. st.** запиšte **ANO**, pokud se jedná o dítě, které má dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, v ostatních případech kolonku proškrtněte.

6) Jestliže dítě požívá důchod z důchodového pojištění, запиšte do sloupce **Důchod** měsíční výši tohoto důchodu v Kč. Pokud dítě není poživatelem důchodu z důchodového pojištění, kolonku proškrtněte.

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení státní sociální podpory

Příloha č. IXX

DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko

Žádost o dávku pěstounské péče - odměna pěstouna

A. Žadatel - pěstoun, poručník¹⁾ nebo osoba, která má zájem stát se pěstounem a dítě (dětí) jí bylo rozhodnutím příslušného orgánu dočasně svěřeno do péče před rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče, anebo osoba, která má v osobní péči dítě, k němuž nemá vyživovací povinnost, přičemž probíhá soudní řízení o ustanovení této osoby poručníkem dítěte (dále jen pěstoun):

Příjmení:	Jméno:	Titul:
Rodné příjmení ²⁾ :	Rodné číslo v ČR ³⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p.:	Č. orient.: PSC:
Telefon:	E-mail:	

B. Děti, které byly žadateli svěřeny do pěstounské péče nebo péče poručníka, případně byly dočasně svěřeny do péče před rozhodnutím soudu o svěřeni do pěstounské péče anebo jsou v osobní péči žadatele, který k nim nemá vyživovací povinnost, přičemž probíhá soudní řízení o ustanovení žadatele jejich poručníkem:

č.	Příjmení	Jméno	Rodné číslo v ČR ³⁾	Závislost II, III, IV ⁴⁾
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

C. Žádám o přiznání dávky ode dne:

. . 200

1) § 43 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

2) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

3) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

4) Do kolonky **Závislost II, III, IV** запиšte ANO, pokud se jedná o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost) podle § 8 zákona č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

PROSÍM OBRÁTTE

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení státní sociální podpory

Příloha č. XX

DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko

Žádost o dávku pěstounské péče - příspěvek při převzetí dítěte

A. Žadatel - pěstoun, poručník¹⁾ nebo osoba, které bylo dítě před rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče svěřeno do péče nahrazující péči rodičů²⁾, anebo osoba, která má v osobní péči dítě, k němuž nemá vyživovací povinnost, přičemž probíhá soudní řízení o ustanovení této osoby poručníkem dítěte:

Příjmení:	Jméno:	Titul:
Rodné příjmení ³⁾ :	Rodné číslo v ČR ⁴⁾ :	
Trvalý pobyt ⁵⁾ : Obec: Část obce:		
Ulice: Č. p.: Č. orient.: PSČ:		
Telefon:	E-mail:	

B. Dítě, které bylo převzato do pěstounské péče nebo do péče poručníka anebo do osobní péče žadatele, který má zájem se stát pěstounem nebo poručníkem:

Příjmení:	Jméno:
Rodné číslo v ČR ⁴⁾ :	Datum převzetí dítěte: . . 200

C. Dávku mi zašlete:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících pěti variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

na účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ⁶⁾ :
-------------	------------	-----------------------------------

na účet u peněžního ústavu v SR vedeném v SKK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol:
-------------	------------	--------------------

¹⁾ § 43 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

²⁾ Osobě, které bylo dítě před rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče svěřeno do péče nahrazující péči rodičů, náleží příspěvek při převzetí dítěte nejdříve 1. ledna 1998.

³⁾ Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

⁴⁾ Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

⁵⁾ § 3 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁾ Kolonku **Specifický symbol** vyplňte v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.

PROSÍM OBRAŤTE

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení státní sociální podpory

Příloha č. XXI

DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko

Žádost o dávku pěstounské péče - příspěvek na zakoupení motorového vozidla

A. Žadatel - pěstoun, poručník¹⁾ nebo osoba, která má zájem stát se pěstounem a dítě (dětí) jí bylo rozhodnutím příslušného orgánu dočasně svěřeno do péče před rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče, anebo osoba, která má v osobní péči dítě (dětí), k němuž nemá vyživovací povinnost, přičemž probíhá soudní řízení o ustanovení této osoby poručníkem tohoto dítěte:

Příjmení:	Jméno:	Titul:
Rodné příjmení ²⁾ :	Rodné číslo v ČR ³⁾ :	
Trvalý pobyt ⁴⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p.:	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	

B. Seznam všech dětí, které má žadatel svěřeny do pěstounské péče nebo do péče poručníka¹⁾, a dětí (včetně zletilých nezaopatřených), jež zakládají žadateli nárok na odměnu pěstouna⁵⁾ (podmínkou nároku na dávku je, aby byly uvedeny alespoň čtyři děti):

č.	Příjmení	Jméno	Rodné příjmení ²⁾	Rodné číslo v ČR ³⁾
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				

C. Náklady na motorové vozidlo:

Vyplňte prosím jednu z následujících tří variant

- dne jsem zakoupil osobní motorové vozidlo v ceně: Kč
- dne jsem zajistil nezbytnou celk. opravu os. motor. vozidla v ceně: Kč
- hodlám zakoupit osobní motorové vozidlo v ceně: Kč

D. V období deseti kalendářních let přede dnem podání žádosti mi byly poskytnuty příspěvky na zakoupení a opravu motorového vozidla v úhrnné výši⁶⁾: Kč

1) § 43 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

2) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

3) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

4) § 3 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

5) V případě, že uplatňujete nárok na dávku před 1. lednem 1998, uvádějte pouze děti svěřené do pěstounské péče nebo do péče opatrovníka. Ostatní děti, které zakládají nárok na odměnu pěstouna, v tomto případě neuvádějte.

6) Pokud jste v uvedeném období žádné příspěvky na zakoupení a opravu motorového vozidla neobdržel(a), příslušnou kolonku proškrtněte.

Zdroj: ÚMČ Praha 18, oddělení státní sociální podpory